

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики**

На правах рукопису

ВАСИЛЬКОВА ІРИНА ПЕТРІВНА

**BREXIT У АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

Спеціальність: 035 «Філологія (Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика)»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
**ДАНИЛЬЧУК АННА
ЛЕОНАРДІВНА**, кандидат
філологічних наук, доцент
кафедри прикладної лінгвістики

РЕКОМЕНДОВАНА ДО ЗАХИСТУ

Протокол №____
засідання кафедри прикладної лінгвістики
від _____ 2020 року

Завідувач кафедри
проф. Біскуб І.П. _____

ЛУЦЬК – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. АНГЛІЙСЬКА МОВА ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ.....	7
1.1 Англійська мова в Європейському Союзі.....	8
1.2 Особливості медійного дискурсу	17
1.3 Концептуальні метафори у політичному медійному дискурсі.....	24
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. BREXIT В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ	30
2.1 Brexit в англomовному медійному дискурсі ЄС	31
2.2 Brexit в англomовному медійному дискурсі ВБ.....	50
2.3 Концептуальні метафори Brexit в англomовному медійному дискурсі ЄС та ВБ.....	68
Висновки до розділу 2	90
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	94
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	99

ВСТУП

Феномен **Brexit** є одним із найяскравіших та широкообговорюваних феноменів сучасної світової політики, а отже його відображення у ЗМІ є неминучим. У 2016 році вплив британського медійного дискурсу значною мірою сприяв формуванню скептичних настроїв серед населення щодо подальшого членства Британії у ЄС (Європейському Союзі), наслідком якого виявились результати доленосного британського референдуму. Масмедіа були місцем для численних активних дискусій щодо проблеми британської ідентичності. Тематика національної ідентичності лягла в основу і кампаній за вихід, і кампаній противників **Brexit**, тому що вона тісно пов'язана з найбільш гострою проблемою сучасної Європи – безперевного та неконтрольованого потоку мігрантів.

Brexit є прикладом спекуляції фактами та цифрами, успішного створення і поширення потрібної інформації за допомогою ЗМІ, що у час телекомунікаційних технологій є особливими інструментами маніпуляційного впливу на суспільну думку. Результати референдуму показали, як за допомогою медійного дискурсу можна проводити подібні кампанії, які можуть призвести до поляризації населення, введення в інформаційний простір потрібних політичних фігур, популяризації необхідних наративів та гасел, перетворення політичних процесів глобального рівня до рівня шоу.

Засоби масової інформації завжди мали потужний вплив на формування суспільних настроїв. Роль четвертої влади є надзвичайно важливою у сучасну епоху глобалізації. У інформаційному просторі, медійний дискурс є однією з найбільш виразних сфер, де використовується мова. Сучасний стан англійської мови у Європейському Союзі та зміни, які відбуваються в ньому значною мірою визначаються функціями ЗМІ, завдяки яким **Brexit** став частиною суспільно-політичного дискурсу, а отже відношення до процесу виходу Британії з ЄС виражається через спеціальні мовні засоби – використання оціночних

прикметників, виразних метафор та фраз, які легко запам'ятовуються. Такий спосіб подачі інформації дозволяє авторам медійних текстів цілеспрямовано модифікувати потрібну інформацію. У контексті оцінок, емоцій, відношень інтерпретація **Brexit**, як особливого елементу сучасного політичного медійного дискурсу впливає на індивідуальне та колективне сприйняття дійсності за допомогою використання різних мовних засобів. Роль медійного дискурсу безперервно зростає, а когнітивне сприйняття дійсності залежить від тих версій та інтерпретацій, які розповсюджуються каналами масової комунікації.

Концептуальна метафора відіграє важливу роль у медійному політичному дискурсі, адже є одним із основних лінгвістичних інструментів впливу на аудиторію. Метафора, як ментальний феномен, відображаючи взаємозв'язки мови, мислення та культури, дає змогу виявити специфіку національного бачення політичної реальності. Концептуальні метафори глибоко укорінені у свідомості людей і досить часто є настільки звичними, що не усвідомлюються як метафори, але при цьому все ж є достатньо експресивними та мають потужний прагматичний потенціал.

Актуальність нашого дослідження полягає у постійному, широкому, міжнародному обговоренні процесу **Brexit**, його важливій ролі в європейській та світовій політиці. Проблема маніпуляції людською свідомістю за допомогою мови крізь призму ЗМІ стає все більш актуальною і для політологів, і для соціологів, філософів, психологів і звичайно для лінгвістів. Комплексний, лінгвістичний аналіз як самого феномену **Brexit**, так і його оцінки ЗМІ Великобританії (ВБ) та ЄС відсутній. На особливу дослідницьку увагу заслуговує виокремлення спільних та відмінних рис ставлення жителів цих країн до **Brexit**.

Мета магістерської роботи – проведення комплексного, всебічного, лінгвістичного дослідження феномену **Brexit** на матеріалі англomовних ЗМІ ЄС та ВБ та визначення оцінки **Brexit** жителями Євросоюзу та Британії.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання низки поставлених завдань:

- Проаналізувати особливості функціонування англійської мови у Європейському Союзі та ЗМІ ЄС;
- Охарактеризувати феномен **Brexit** у політичному житті Британії та ЄС;
- Описати використання терміну **Brexit** в англомовному медійному дискурсі ЄС.
- Описати використання терміну **Brexit** в британському медійному дискурсі;
- Визначити метафори, що використовуються в англомовному медійному дискурсі ЄС на позначення **Brexit**;
- Виокремити метафори, що використовуються в британському дискурсі на позначення **Brexit**;
- На основі лінгвістичного аналізу встановити оцінку феномену **Brexit** в англомовному медійному дискурсі ЄС та ВБ.

Об'єктом дослідження виступає англомовний медійний дискурс Європейського Союзу та Великої Британії.

Предметом дослідження є вербальні засоби оцінки **Brexit** та концептуальні метафори, що вживаються на позначення **Brexit** у англомовному медійному дискурсі ЄС та Британії.

Матеріалом для дослідження слугували англомовні статті провідних європейських видань – Die Zeit, Euronews.com, Le Figaro, Politico (загалом 29 статей, 14 286 слів, з яких до основного тексту роботи увійшли 19 статей з найбільш виразними характеристиками, 8756 слів) та британських видань – The Daily Mail, The Guardian, The Independent, BBC News (опрацьовано 28 статей, 16 308 слів, з яких ми виокремили 15 статей, 9741 слів), розміщених в Інтернеті.

Практичне значення здобутих результатів магістерської роботи полягає в тому, що напрацьована методика лінгвістичного аналізу політичного феномену **Brexit** може бути застосована у подальших лінгвістичних дослідженнях

аналогічних соціальних, культурних, політичних феноменів або ж для аналізу **Brexit** в інших типах дискурсів.

Теоретична цінність дослідження полягає в тому, що його результати дозволяють обґрунтовано порівнювати процеси сприйняття **Brexit** жителями Великобританії та ЄС. Основні тези цієї роботи можуть використовуватися у подальшому вивченні впливу медійного дискурсу на думку суспільства та для розробки посібників навчальних дисциплін з політичної лінгвістики.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених цілей у магістерській роботі ми застосовували комплексну методику дослідження: основними методами аналізу є дистрибутивний, контекстний, описовий, котент-аналіз та метод словникових дефініцій.

Апробація роботи. Основні матеріали та результати наукової розвідки викладено на доповіді на III Студентській науковій конференції «Лінгвістичні горизонти ХХІ століття», що відбулась у місті Луцьку, 9 грудня 2019 року, а також у публікації: Василькова Ірина. Метафори **Brexit** в англomовному медійному дискурсі Європейського Союзу. – Молодіжний науковий вісник інституту іноземної філології №6 “Scientia est Potentia”.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, першого – теоретичного розділу та другого – практичного, висновків, списку літератури та списку джерел ілюстративного матеріалу. У першому розділі розглянуто функціонування англійської мови у Європейському Союзі, простежено причини виникнення суспільно-політичного явища **Brexit** та визначено основні характерні риси медійного дискурсу. У другому розділі проведено лінгвістичне дослідження, яке полягає у описі феномену **Brexit** у британському медійному дискурсі та англomовному дискурсі ЄС, виокремлено концептуальні метафори, на основі яких простежено оцінку жителів ЄС та ВБ до політичного явища **Brexit**.

РОЗДІЛ І

АНГЛІЙСЬКА МОВА ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

Стрімкий розвиток економічних, соціальних, культурних та політичних процесів різних країн яскраво характеризує сучасний етап світового порядку. Основною характерною рисою процесу глобалізації є створення так званого єдиного суспільства, яке базується на взаємному партнерстві та спільних цілях. Одним з найважливіших чинників процесу уніфікації та всебічної інтеграції діяльності держав, зближення відмінних культур є мова. Вона є тим самим прискорюючим фактором розвитку глобалізації. За даними найвідомішого довідника мов світу “Ethnologue: languages of the world”, більш ніж чверть населення усієї земної кулі розуміє або навіть на базовому рівні може спілкуватись англійською мовою [15].

Англійська мова у Європі має дві виокремлені тенденції: глобалізація і розширення ролі англійської мови як міжнародної мови та водночас збереження полікультурності і мовного різноманіття. Утримання балансу між такими двома різними тенденціями допомагає зберігати англійській мові лідерські позиції.

Англійська мова як *lingua franca* у Європейському Союзі є важливим інструментом для подальшого об'єднання народів у економічній, політичній, науковій, культурній сферах для спільного вирішення проблем, які виникають перед людством, хоча під впливом європейських мов та культур англійська мова певним чином видозмінюється [8, с. 9]. Інтеграція європейських інституцій однозначно пов'язана з поширенням англійської мови як платформи для процесів глобалізації єдиної Європи. І хоча деякі науковці наголошують на небезпеці англо-американізації європейського континенту, все ж англійська мова продовжує активно функціонувати та поширюватись на теренах Європи.

1.1. Англійська мова в Європейському Союзі

Згідно даних сайту *europa.eu*, станом на 1 січня 2019 року, Європейський Союз є домом для 513,5 мільйонів людей з різними культурними, релігійними та лінгвістичними основами. Мовні ситуації європейських країн є досить неоднорідними, адже були сформовані під впливом історичних змін, географічних факторів та міграції населення. Офіційними мовами Європейського Союзу є 24 мови та понад 150 регіональних мов корінних народів, поширених на цих територіях [6]. Однією з ключових рис Європи в сенсі мовної політики є мультилінгвізм. Іншими словами саме багатомовність є значною мірою ключем до основних європейських цінностей: демократії, рівності, відкритості.

Коли мова йде про поширення англійської мови на теренах Європи, то варто зазначити, що усе почалось із романізації провінцій Британії. З кінця XVIII напрямом поширення англійської мови почав змінюватись: це була європейська мова, яка зазнала найменше змін, однак у той же час мала величезний вплив на інші мови. Багатьом англійська мова видавалася найпростішим засобом для щоденної комунікації. Але все ж, простота вживання не була вирішальним фактором поширення англійської мови у європейських країнах, таким фактором стала колоніальна експансія. Результат очевидний: європейці вважають англійську мову такою, яка найкраще задовільняє їхні комунікативні потреби [19, с. 38].

Мовна політика Європейського Союзу не має аналогів, оскільки ЄС є єдиною організацією в світі, яка зобов'язана формулювати документацію на усіх офіційних мовах. Починаючи з 1957 року, договори про створення Європейських спільнот були написані усіма мовами країн-засновників, а саме італійською, німецькою, французькою та голландською мовами. Політика була сформована так, що при входженні будь-якої нової держави, її мова також стає офіційною, хоча спочатку, основною мовою була лише одна.

У 1951 році, разом з укладанням договору про існування Європейської спільноти вугілля та сталі, мала місце лише французька версія договору. Але протокол, який був додатком до цього договору затверджував, що окрім французької, яка мала юридичну силу, робочими мовами будуть ще італійська, німецька та голландська мови. Перші договори європейських общин не розглядали обширно мовне питання. За Римським договором 1957 року, було створено регламент, згідно якого мовне питання набуло політичного значення, і це призвело до складності змін мовного законодавства, оскільки кожна країна мала право вето на будь-які законодавчі мовні зміни [48]. Маастрихтський договір 1992 року розширив повноваження мовної політики у сфері правосуддя та внутрішньої безпеки [49]. До самого договору прикладалась декларація, згідно якої усі нормативно-правові документи повинні перекладатися на усі офіційні мови. Така політика мультилінгвізму сприяла ширшому використанню мов, не тільки англійської та французької, які були домінантними у той час [36, с. 181].

На законодавчому рівні усі мови рівні, проте не має сенсу заперечувати той факт, що англійська мова використовується все більше. Англійська мова стала домінантною. Будь-який чиновник, котрий хоче впливати на процеси повинен володіти англійською. Спад використання французької мови є досить помітним. Кількість документів, які створювались французькою мовою впала до 10 %. Ключовим каталізатором становлення англійської мови, як *lingua franca* у Європейському Союзі стало приєднання нових держав з північної та східної Європи [30, с. 532]. На практиці, великі зміни відбулись у 1995 році, коли Фінляндія та Швеція приєднались до європейської спільноти, тому що вони привнесли так звану традицію вивчення та спілкування англійською мовою. Це підтвердилось у 2004 році, у зв'язку з розширенням Союзу. Усі працівники, які приїжджали з цих країн спілкувалися радше англійською, обираючи її як іноземну мову, аніж до прикладу французьку. Як *lingua franca*, англійська стала найкращим варіантом для комунікації між громадянами ЄС. Європейський Союз

витрачає чималі суми грошей на послуги перекладу, для того, щоб кожен відчував себе частинкою Європи, і для підтримки ідеї «єдиної Європи» [21, с. 312].

У 1995 році, французький міністр з європейських справ А. Ламасур запропонував скоротити кількість офіційних мов до п'яти. Однак така ініціатива не була підтримана депутатами Європарламенту. Проте, чимало критиків існувало у такої політики багатомовності. Низка веб-сайтів ЄС надавали вичерпну інформацію лише англійською мовою, інколи французькою, і дуже мало на інших мовах [7, с. 497].

У різних європейських країнах по-різному відносяться до мовної політики ЄС. У країнах, де рівень володіння англійською мовою є досить високим, люди звертають на це увагу менше, проте є країни, які непокояться тиском англійської мови на національні та регіональні мови. Домінуванню англійської мови у Європейському Союзі сприяє багато факторів: зв'язок англійської з глобальною економікою, інвестиції у викладання англійської у європейських школах, престиж англійської мови, який підтримується ЗМІ. Були і думки про небезпеку американської англійської та її вплив на мови та культури країн ЄС, і як наслідок у 2003 році був запроваджений документ *“Promoting language learning and linguistic diversity: An Action Plan 2004”* у якому здійснено наголос на стримуванні надмірного вживання англійської мови в освітній сфері [39]. Противники політики мультлінгвізму акцентують увагу на вартості перекладів, і підкреслюють, що в основному європейські інституції працюють на англійській мові, і лише формально зберігається політика багатомовності.

Європейський Союз – потужна спільнота, яка змогла побудувати єдність, враховуючи величезне різноманіття культур та мов. Численні установи Європейського Союзу підтримують використання різних мов на різних рівнях, створюючи хороші умови для вивчення та функціонування таких мов. Європейські договори та декларації намагаються зберегти культурну та лінгвістичну ідентичність кожної країни. Незважаючи на те, що кожна країна має

свою рідну мову, саме англійська є найбільш поширеною мовою у ЄС. Основною метою створення такого союзу була економічна та політична інтеграція, а також вигідне взаємопартнерство європейських країн, і саме тому це призвело до так званої лінгвістичної уніфікації [29, с. 7856].

З початку XXI століття, англійська мова почала стрімко розвиватись у різних куточках Земної кулі, і безсумнівно стала світовою *lingua franca*. Завдяки розвитку інформаційних технологій та політичним змінам, англійська мова стала мовою міжнародної комунікації. Особлива потреба у *lingua franca* виникла у Європі через економічну нестабільність. Все більше і більше працівників хотіли виникнення спільного ринку праці, для того щоб знайти більш оплачувану роботу у сусідніх країнах. Безумовно за таких обставин виникла потреба у використанні мови для всезагального розуміння. На той час широко використовувалась як німецька, так і французька мови, проте як зазначає Том Макартур у своїй статті “*English today*”, саме використання англійської мови виражає так звану лінгвістичну нейтральність [10, с. 5].

Одним із найвідоміших критиків глобальної англійської є професор Роберт Філліпсон. У своїй роботі “*Lingua Franca or Lingua Frankensteinia? English in European integration and globalization*” він наголошує на рушійній силі англійської мови, як глобальної. У праці професор Філліпсон називає англійську мову “*lingua cucula*”, наголошуючи на її експансії та здатності витіснити інші мови, як пташка примушує чужих пташенят полетіти з її гнізда. Також він називає англійську “*lingua tyrannosaura*”, порівнюючи її з динозавром, який як потужний хижак відбирає їжу у інших хижаків, тобто англійська мова ніби “пожирає” усі інші мови, не залишаючи їм жодних шансів на можливе поширення [37, с. 240].

Рівність усіх мов країн-членів – основний та фундаментальний принцип мовної політики Європейського Союзу. У 1973 році разом із входом Сполученого Королівства, Ірландії та Данії до списку офіційних мов додалось ще дві. До 1995 року було 11 офіційних та робочих мов. Завдяки розширенню ЄС у 2004 році, 10 нових офіційних мов було додано. Коли у 2007 році, Румунія та

Болгарія стали членами ЄС, а у 2013 ще й Хорватія, то загальний список усіх офіційних мов налічує 24 мови. Усі важливі офіційні документи, постанови та декларації мають бути перекладені усіма офіційними мовами країн-членів. Ідея просування лінгвістичного плюралізму найбільш притаманна саме Європейському Союзу [42, с. 198].

Ефективність виступів європейських парламентарів також чимало залежить від мови виступу. Наприклад, якщо депутат виступає угорською, або ж латвійською, то увага аудиторії, за словами ж самих депутатів дорівнюватиме нулю. Чималим психологічним фактором в плані перекладу на потрібну мову є бажання людини говорити напряду з іншим учасником діалогу. Мова може бути обрана завдяки ряду причин. По-перше, мовець, можливо, хоче показати, що він може володіти декількома мовами, або ж ввічливо відповідати на запитання тією ж мовою. По-друге, інколи, мовці можуть ідентифіковувати себе з певною групою людей, спілкуючись їхньою мовою. Досить часто, депутати Європарламенту використовують англійську мову, для того, щоб донести певний меседж, бо ж сумніваються у якості синхронного перекладу. З іншого боку, якщо депутат не володіє на достатньому рівні англійською мовою, то перекладачеві, для того, щоб інтрепретувати текст потрібно спочатку скласти цілісну картинку того, що хотів сказати мовець, а вже потім перейти до власне процесу перекладу [35, с. 171].

Іншою важливою реалією Європейського Союзу є виникнення так званої *Euro-English*. Існують різноманітні погляди науковців на цю тему. Проте більшість стверджують, що оскільки усі країни-члени є частиною цілого, то цілком закономірно, що вони мають спільні риси. Є чимала кількість слів, які адаптувались в *Euro-English*, наприклад слово *foreseen*, у реченні: Well, we're gonna have to work through this meeting all morning, but unfortunately coffee is not *foreseen*. Це слово означає, що кава не передбачена. У багатьох мовах, наприклад у французькій або ж нідерландській, *prevu*, *vorseen* це слово теж використовується. І таких прикладів чимало. Це стало частиною *Euro-English*, і

було прийняте все більшою частиною людей. Англійська, якою спілкуються не носії мови, значно відрізняється від англійської британців. Але у багатьох випадках, це не конвертується у *Euro-English*, тому що французи спілкуються англійською французьким способом, німці німецьким, але вона буде сприйнята і зрозуміла для всіх [24, с. 17].

Деякі лінгвісти кажуть, що виникнення *Euro-English* обґрунтоване тим, що у будь-якому колі спілкування виникають нові слова, нова лексика. Потрібно бути особливо обережним, якщо мова йде про розмежування понять нова лексика, та новий варіант англійської мови. Контури *Euro-English* досить важко визначити, адже на системному рівні, у аспекті граматичних правил, радикальних змін немає. Можливо, через 30 років поширення англійської мови на теренах Європи, справжнім носіям мови доведеться вчити нову англійську [41, с. 12].

Центр перекладів при Європейській Комісії можна назвати одним з найбільших перекладацьких сервісів у світі. Ключова роль центру перекладів є досить складною, адже базується на політиці мультилінгвізму. Коли у 2004 році до складу ЄС приєдналось 10 нових держав, то кількість офіційних мов збільшилась з 11 до 20. У складі Європейського Союзу було 23 офіційних мови, тобто це передбачало 506 можливих мовних пар. Існує чотири так звані рівні мультилінгвізму. Перший рівень характеризується тим, що саме така політика дає можливість жителям і бізнес-партнерам спілкуватися один з одним. Відповідальними за це рішення є усі країни-члени ЄС, які впроваджують освітню політику у своїх країнах. Другий рівень наголошує на рівності доступу усіх жителів країн ЄС до європейських інституцій, які зобов'язані перекладати усі офіційні документи на усі офіційні мови. Третім рівнем є спосіб роботи головних інституцій ЄС та їхня внутрішня робота. Тут мова йде про так звані робочі мови, які використовують організації для роботи з документами. У більшості випадків, це дві робочі мови, не більше. Четвертий рівень мультилінгвізму передбачає

досконалий рівень володіння рідною мовою, адже коли людина знає досконало свою рідну мову, то вона зможе вивчити інші мови [45, с. 276].

Неофіційно французька, німецька та англійська мови є основними робочими мовами в кулуарах Європарламенту. Проте все ж англійська залишається найбільш вживаною мовою у стінах європейського уряду. Хоча і французька мова є офіційною у багатьох міжнародних організаціях, у тому числі є єдиною офіційною мовою у Європейському суді. У своїй статті, кандидат соціальних наук Емма Седон виданню *The Conversation* наголошує, що попри вихід Британії з Європейського Союзу, англійська мова і надалі буде утримувати лідерські позиції. Англійська мова разом і з французькою та німецькою мовами є так званими робочими мовами ЄС, також вона є мовою, яка найбільш вивчається як іноземна мова у Європі. Навіть, якщо Британія покине лави Європейського Союзу, то англійська лишиться не лише офіційною мовою, а й робочою мовою європейських інституцій [40]. Емма Седон у своїх численних наукових працях досліджує “*EU English*”. У ході досліджень вона провела низку інтерв’ю з британськими перекладачами, які працюють в Європейській Комісії. За результатами бесід, науковець стверджує, що перехід виключно на французьку або ж на німецьку є неможливим, оскільки це вимагає значних інвестицій з боку ЄС. Англійська мова буде продовжуватись вживатись та зазнає змін. Так званий *Euro-Speak* є цьому підтвердженням. Одним із перших то ввів поняття *Euro-Speak* був німецький лінгвіст та лексикограф Бродар Карстенсен. Ще задовго до формування європейської спільноти, він почав виявляти перші ознаки такого мовного варіанту. Такий варіант англійської мови є інструментом для вираження полікультурності та полілінгвальності європейської нації. Недоречним було б називати *Euro-Speak* виключно знаряддям комунікації, оскільки він є відносно новою характеристикою соціолінгвістичної ситуації у Європі. *Euro-Speak* – міжкультурний продукт, створений для оптимізації процесів комунікації у середовищі носіїв різних європейських мов та культур. Носії мови, без сумніву піддаються впливу своїх рідних мов, що очевидно

впливає на їхню англійську. Такі лінгвістичні зміни є мінімальними, але все ж демонструють, як англійська мова змінюється всередині європейських інституцій [31, с. 35].

Коли Велика Британія залишить Європейський Союз, то відповідно кількість носіїв мови значно зменшиться, оскільки для роботи у таких організаціях потрібен паспорт жителя ЄС. Все менше носіїв мови буде мати вплив на вживання англійської у кулуарах європарламенту. Це означатиме, що класичний варіант англійської мови буде рідкісним явищем у ЄС, натомість *EU-speak* або ж *global English* заповнить простір у європейських організаціях. Дослідниця Седон доходить висновку, що навіть якщо Британія лишиться у ЄС, то всеодно *EU-speak* буде продовжувати розвиватись, адже процес змін вже зародився та є незворотнім [40].

Існує думка, що найбільш вживаними словами є приблизно 1500 слів англійською мовою, які можна класифікувати як політичний жаргон. Такий новий варіант англійської мови і називають *Euro-Speak*. У 2010 році, у ЄС почали шукати альтернативу для спрощення юридичної термінології, і 17 листопада 2010 року, Єврокомісія випустила словник так званих єврожаргонів, запропонувавши при цьому синоніми до слів, які могли б неправильно трактуватись [38, с. 165].

Незважаючи на такі події, у багатьох європейських країнах в цей час відслідковується тенденція за збереження чистоти мови. У багатьох країнах була оголошена боротьба з англіцизмами. Думки вчених лінгвістів значно розділились з цього приводу. Деякі вважають *Euro-Speak* величезною проблемою, і закликають знайти шляхи вирішення цієї проблеми, інші ж не бачать критичних та радикальних змін, яких може зазнати англійська мова. Німецький лінгвіст Емма Вагнер у своїй книзі “*Translating for the European Union Institutions*” зазначає, що робота у європейських інституціях потребує чималих зусиль, оскільки існує чимала кількість скорочень у *Euro-Speak*. Ігнорування таких скорочень призведе до нерозуміння, а продовження існування такої

надмірної кількості скорочень є хворобою англійської мови. Вона наголошує на тому факті, що такий словник, не можуть укласти не носії мови, оскільки це однозначно вплине на кінцевий результат. Вирішенням проблеми Емма Вагнер вважає, що укладання документів та важливих постанов можливе лише носіями мови. З 1998 року, вона є активним противником *Euro-Speak*, і навіть створила брошуру з назвою “Fight the FOG”, у якій детально описала рекомендації для створення документації англійською мовою [51, с. 98]. На противагу Еммі Вагнер, відомий лінгвіст Девід Крістал вважає, що *Euro-Speak* – це лише ярлик, прикріплений до англійської мови, яка широко використовується у країнах Євросоюзу. І будь-які зміни, яких зазнає мова в межах певного середовища є абсолютно природними [12, с. 123].

Отже, незважаючи на величезну кількість дискусій щодо подальшого розширення англійської мови у Європейському Союзі, а також суперечок щодо реформації та покращення політики мультилінгвізму, англійська мова є найбільш поширеною на теренах Європи. Загальновідомим є той факт, що суспільство функціонує та розвивається при умові соціального впливу між його членами, який реалізується за допомогою мови, і саме в мові найбільш виразно проявляються зміни, які відбуваються в житті суспільства. Опосередкована дія конкретної мови, зумовлена специфікою національного відображення відіграє надзвичайно важливу роль у процесі цілісної інтерпретації дійсності людиною. Саме така інтерпретація і лежить в основі картини світу, яка формується в рамках системи колективних знань, за допомогою якої люди моделюють бачення навколишнього світу. Масова комунікація є системою соціальної взаємодії, в центрі уваги якої знаходиться людське суспільство, яке виступає як обмежений, соціальний простір зі специфічними внутрішніми процесами та культурними характеристиками. Сьогодні основними джерелами таких колективних знань, або ж посередниками у їхньому розповсюдженні є засоби масової інформації, які виробляють тексти масової комунікації, і в переважній більшості медійний дискурс Європейського Союзу все ж є англомовним.

1.2. Особливості медійного дискурсу

Після розпаду колоніальної імперії, європейська інтеграція для Британії була більшим пріоритетом, аніж відносини із віддаленими, заморськими територіями. Членство Британії в Європейській економічній спільноті, а згодом і у ЄС було єдиною альтернативою для стабільного, економічного розвитку держави. Завоювавши лідерські позиції, Британія вимагала особливих умов функціонування. Постійна внутрішньо-політична боротьба прихильників Європи та євроскептиків ще більше розпалювала ворожнечу. Євроскептики постійно наголошували на втраті Британією національного суверенітету, і повсякчас були незадоволені моделлю управління Європейського Союзу. Прихильники Європи стверджували, що ізоляція від континенту стане згубною для Великої Британії [11, с. 267].

На фоні кризи 2008-2009 років, тотальна економічна і політична інтеграція зумовила різкий підйом євроскептицизму, який постійно розпалював ворожнечу між інакодумцями. У 2016 році, тодішній прем'єр-міністр Британії Девід Кемерон змушений провести референдум про подальше членство Британії в ЄС. Результати референдуму призвели до розколу суспільства на два табори: тих, хто за вихід і тих, хто хоче і надалі бути частиною європейської сім'ї [52, с. 340].

В епоху глобалізації, одну частину британців тривожить імміграція, інших посилення економічної могутності на Сході. Результати **Brexit** стають серйозними та доленосними. Шотландія, яка проголосувала за членство в ЄС хоче провести новий референдум про незалежність, Північна Ірландія боїться закриття кордону з Ірландією. Постійна боротьба на політичній арені призвела до зміни правлячої партії, зміни прем'єр-міністра, і загострення кризи усередині партій. Взаємовідносини Британії та ЄС не були завжди стабільними, тому що залежали від внутрішньо-партійної боротьби, яка однозначно мала вплив на зовнішній курс уряду [32, с. 47].

Починаючи з 1973 року і донині у Британії тривають дискусії щодо європейської інтеграції. Курс уряду залежав від тієї партії, яка була при владі,

від впливу євроскептиків чи єврооптимістів у той час. Виділення чіткої позиції місця та ролі держави в європейській інтеграції коштувала багатьом політичним та державним діячам кар'єри, а правляча партія могла легко втратити владу. Політичний клас Великобританії, правляча еліта не були монолітними, саме тому конфлікт інтересів різних груп очевидно призводив до проблеми створення єдиного плану у питанні британської євроінтеграції. Так і виникла ідея провести референдум, тобто звернутися до прямої форми демократії, і нарешті розв'язати цей «гордіїв вузол». Уряд консерваторів, виконуючи свої передвиборні обіцянки, вніс законопроект про референдум в парламент, але усіма технічними способами намагався створити позитивні результати голосування, тобто Британія повинна була лишитись в ЄС [34, с. 431].

Цікавим фактом є те, що спочатку формулювання питання референдуму підштовхувало до прийняття позитивного результату: “*Should the United Kingdom **remain** a member of the European Union?*” [44]. Наприклад *Oxford Dictionary* трактує дієслово *remain* як: *to stay in the same place; to not leave*. Тобто, у питанні немає альтернативи, немає необхідності вибору поміж двох можливостей, і таке положення схиляє більше до ймовірності прийняття рішення продовжувати бути членом ЄС. Проте євроскептики та опозиція в парламенті змінили постановку питання на наступну: “*Should the United Kingdom **remain** a member of the European Union or **leave** the European Union?*”. Тобто, таке трактування питання значно знижує можливість перемоги прибічників Євросоюзу, адже з'являється дилема— або/або, тобто шанси стають рівними. До того ж кінцева позиція фрази *leave the European Union* у реченні є надзвичайно виграшна, адже роль порядку слів зростає до кінця речення, здійснюється ніби логічний наголос на потрібній фразі. На цьому прикладі, ми можемо простежити як сильно формулювання питання з потрібним акцентом на референдумі може вплинути на рішення пересічного виборця. Британці у своїй більшості вважали, що референдум про членство Британії у ЄС необхідний. Проте реальні відносини держави з ЄС значною мірою модифікувались, адже під впливом ЗМІ недоліки Європейського Союзу значно перебільшувались. Історичне, доленосне рішення

у Британії було прийнято беззаперечно, хоча і з не дуже значним відривом голосів (51,9: 48,1), при надзвичайно високій явці у 72%. Референдум, певним чином, розділив суспільство: молодь проголосувала за членство у ЄС (72%), старше покоління за **Brexit**, Шотландія за ЄС (38:62), Північна Ірландія теж за ЄС (44,2: 55,8), Англія (53,4: 46,6) та Уельс (52,5: 47,5) проти членства в ЄС, мегаполіси за те, щоб лишитись, малі міста за вихід [16]. Жорстка економія після фінансової кризи 2008 року, а саме підвищення податків, скорочення соціальних виплат, зниження рівня життя, змінили думку британців про ЄС. Багато з тих, хто голосував за **Brexit**, не так негативно оцінювали ЄС, як негативно сприймали падіння свого доходу, знаючи при цьому, що їхні діти будуть гірше жити, ніж вони.

Великий бізнес був активним учасником кампанії **Brexit**: більш ніж 50% вартості всієї кампанії підтримували 10 багатих мільярдерів, 6 з яких активно були за **Brexit**. Організація “Transparency International UK” оприлюднила такі дані власного розслідування, що **Brexit** фінансувало коло багатих спонсорів, що є дуже небезпечним для будь-якої демократії, а отже свідчить про загальну залежність політичних партій країни від клубу мільйонерів, розмір якого до 50 людей [18]. Окрім очевидного впливу великого бізнесу на кампанію **Brexit**, велику роль у формуванні погляду пересічного британця відіграли і ЗМІ.

Головною особливістю використання мови у сучасному світі є глобалізація інформаційних ресурсів, розширення форм їхнього впливу на людей. В текстах масової комунікації активно реалізуються загальні конструктивні принципи: застосування найбільш сучасних технічних можливостей та спеціальних засобів вираження з метою впливу на думку громадськості. У сучасному світі саме в сфері масової комунікації формуються знання, тобто соціально-орієнтоване відношення людини до дійсності. На думку вчених, наша картина світу лише на 10% складається зі знань, які базуються на попередньому досвіді. Уся інша частина того, що ми знаємо створена на базі інформації з газет, кіно, радіо, телебачення, Інтернету, впливу яких, безсумнівно, свідомо чи ні піддається кожен із нас. Текстами ЗМІ адресату передається не тільки повідомлення про ту

чи іншу подію, а й експліцитно чи імпліцитно позиція автора тексту. Саме медійний дискурс створений для того, щоб сприяти оцінці навколишньої дійсності, впливаючи на масову свідомість і формуючи таким чином картину світу [47, с. 211].

Соціальна інформація, яка передається за допомогою ЗМІ, значною мірою розрахована на масового споживача. Тексти масової комунікації, які створені на основі особливої мови соціальної взаємодії, мають стратегічне значення у сучасному суспільстві, оскільки вони активно впливають на процес сприйняття дійсності. У текстах такого типу використовують засоби виразності, і вербальні, і візуальні, які формують відношення адресата до дійсності. Досить часто коли вживають слово дискурс, то мають на увазі, що дискурс ширше поняття ніж текст. Проте дискурс – це одночасно і процес мовної діяльності, і її результат, а результатом і є текст. Тексти масової інформації, як продукт дискурсу створюються на основі перекладу комунікативного наміру, інтенції [20, с. 315].

Згідно І.М. Кобозевої, у медійному дискурсі потрібно виділяти щонайменше дві складові: інтенційну та пропозиційну. Пропозиційна частина будь-якого інформаційного повідомлення – це певна подія, яка певним чином відображена у свідомості автора повідомлення, а інтенційна частина – це вже мета подати інформацію про щось таким чином, аби сформувати потрібну думку у свідомості адресата [3, с. 28]. Значну увагу лінгвісти приділяють сьогодні не тільки проблемі раціонального використання журналістами мови, а й аналізу лінгвістичних та екстралінгвістичних причин створення медіа-текстів, в яких автори часто зловживають яскравою лексикою та фразеологізмами.

Вибір вербальних та невербальних засобів виразності у мас-медійному тексті, як правило пов'язаний з оцінкою, яка має цільовий вплив на адресата, з системою ціннісної орієнтації, коли на перший план виходять концептуальні, соціальні, образні та емоційні характеристики. При цьому мовленнєва стратегія виступає когнітивним процесом, у якому комунікативна мета (інтенція автора) співвідноситься з певним мовним вираженням [17, с. 236]. Найбільш регулятивна, значима функція мови на рівні ЗМІ проявляється тоді, коли в межах

певної, політичної системи, медіа-текст стає узагальненим інструментом влади, яка пропагує конкретні політично-ідеологічні речі. Сучасну епоху «тотальної інформатизації суспільства» характеризує формування особливої мови ЗМІ, у якій фокусуються ключові властивості національних мов. Акумулюючи мовну, соціальну та культурно-історичну пам'ять, мова мас-медіа використовується для створення текстів масової комунікації, які відіграють дуже важливу, стратегічну роль у сучасному суспільстві. Беручи до уваги глобальні зміни сучасного інформаційного світу, які пов'язані з технологіями, що розвиваються, треба зазначити, що такі зміни впливають не тільки на умови життя, а перш за все на спосіб мислення і систему сприйняття дійсності людиною [27, с. 116].

Медійний дискурс є зв'язним текстом разом з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними факторами, які дозволяють осмислювати текст цілісно разом із його контекстом. Медійний дискурс є найбільш важливим і потужним комунікаційним каналом сучасного світу. Саме дискурс ЗМІ стає основним джерелом інформації, і має визначальний вплив на формування картини світу та світогляду людей [43, с. 164].

Політичний медійний дискурс тісно пов'язаний із соціолінгвістикою, яка вивчає широкий комплекс проблем, пов'язаних з соціальною природою мови, її функціями, механізмом впливу соціальних факторів на мову та на ту роль, яку відіграє мова у житті суспільства. Соціолінгвістична характеристика дискурсу – це властивість дискурсу, яка є безпосереднім результатом його екстралінгвальної, суспільної природи [9, с. 175]. С.І. Трескова зазначає, що для того, щоб виділити соціолінгвістичні характеристики медійного дискурсу треба дослідити масову комунікацію на трьох рівнях: рівень опису і аналізу мовної ситуації; рівень, на якому аналізуються лінгвістичні явища та вивчається специфіка текстів масової комунікації; рівень вивчення мовної поведінки учасників масової комунікації: від співробітників ЗМІ до аудиторії [5, с. 167].

Тісний зв'язок когнітивної і мовної картини світу є абсолютно беззаперечним. Мова ЗМІ презентує нам знання про світ таким чином, що вони зафіксовані в системі значень мовних одиниць. Мова засобів масової інформації

базується на основних поняттях, які в свою чергу мають семантичну модель, але при кожному новому вживанні, в залежності від контексту, вони все ж мають різні відтінки значення. Численні дослідження у сфері медійного дискурсу показали, що загалом він складається з авторських текстів, які як правило демонструють елементи індивідуальної картини світу. Когнітивні операції щодо адаптації колективного компоненту в індивідуальній картині світу є важким і багатовекторним процесом.

У медійному дискурсі діють свої культурні норми. Разом із екстралінгвістичними факторами у тексті використовуються слова, значення слів та словосполучення слів, які з'явилися в певний період часу. В лінгвокультурному просторі мови ЗМІ дуже важливо правильно виділити окремі, характерні для даної мови концепти. Крім того, закони масової комунікації часто потребують узагальненого, стереотипного спілкування: наприклад акт впливу якоїсь політичної ідеї на масову свідомість адресата можливий у формі певних стереотипів [53, с. 48]. Процес розповсюдження соціально-політичної інформації, який має на меті викликати у свідомості і у політичній поведінці людей одновекторну реакцію, можливий шляхом використання інформаційних стереотипів, які викликають відповідні психологічні та поведінкові реакції у реципієнтів. Цілеспрямована увага на адресата є найважливішою, прагматичною та соціокогнітивною характеристикою медійного дискурсу.

Проблема маніпулювання людською свідомістю крізь призму ЗМІ передбачає виявлення механізмів і мовних законів формування інформаційного медійного простору, визначення особливостей впливу цього простору на масового адресата дискурсу, і прогнозування результатів такого впливу дискурсу на адресата. Політичний дискурс, в кінцевому випадку має наперед сформовану, глобальну ціль – владу, прагнучи формування суспільної думки у мас-медійному просторі. Маніпулятивні тактики застосовуються з метою управління масовою свідомістю та поведінкою аудиторії відносно тієї чи іншої проблеми. Комплексне та концентроване вживання заголовку як особливого, змістовного центру повідомлення визначає інтерес дослідників до виявлення механізмів

впливу заголовку на побудова дискурсу. Основними напрямками досліджень такої проблеми є: аналіз способів реалізації комунікативної інтенції автора, можливі шляхи інтерпретації змісту заголовку адресатом, роль і місце заголовку в структурі мас-медійного дискурсу, зв'язок семантичного та прагматичного аспектів при реалізації заголовком свого основного значення, особливості цілісного відображення дійсності за допомогою заголовку [50, с. 112].

Вирішення проблем шляхом побудови ефективного політичного медійного дискурсу, сприйняття, розуміння та інтерпретація отриманої інформації має на меті вивчення закономірностей, які визначають звернення людини до тієї чи іншої інформації у величезному медійному просторі. Адресату дискурсу необхідно вміти орієнтуватись у різноманітних інформаційних потоках і робити вибір на користь того чи іншого матеріалу. Одним із таких орієнтирів у загальному, інформаційному потокові мас-медіа є заголовок публікації, який у сучасній лінгвістиці розглядають як важливий структурний елемент. Такий елемент відображає концентровано-відображаючий сенс тексту. У медійному просторі велике значення для адресата відіграє ступінь новизни інформації або ж особливий ракурс подачі інформаційної події. Визначення актуальності, привабливості всього тексту і вибір між подальшим зануренням в дискурс або ж його нехтуванням першочергово відбувається на рівні заголовку [23, с. 48].

Сучасна людина настільки сильно залучена в політичний інформаційний простір, що актуальним є не тільки отримання просто інформації про подію, а власне інтепретація цього явища. Отримання та обробка адресатом важливої для нього інформації на рівні заголовку обумовлена і такими характеристиками заголовку як інформативність, модальність, формальна оформленість і змістова завершеність, поліфункціональність. Заголовок, репрезентуючи текст та аналізуючи семантичний план тексту, має дуже сильну текстову позицію. У ньому в концентрованому та стислому вигляді показано потрібні автору акценти, дається певне посилення на цінності автора [22, с. 138].

Дуже часто заголовок є змістовим центром всього тексту, який задає ідеологічну модальність дискурсу, допомагаючи автору створити семантичний

простір, у якому далі буде розвиватись дискурс. Важливо, що для політичного, медійного дискурсу характерна діалогізація, яка передбачає діалог протилежних інтересів. Існують випадки, коли заголовок є занадто інформативним, або коли автор не намагається встановити особливий, психологічний зв'язок з адресатом, то можна говорити, що мету дискурсу не досягнуто. Коли заголовок є лише номінативною одиницею, він має дуже низький рівень впливу на формування інтенції у читача, і більш за все адресат не захоче зануритись усередину дискурсу, тобто він вважатиметься перерваним. У подальшому аналізі британського медійного дискурсу та англомовного дискурсу ЄС вважаємо за потрібне простежити як заголовки статей авторитетних видань відображатимуть текст публікації [14, с. 230].

Отже, оскільки з кожним днем сучасне суспільство стає все більш інформаційно-залежним, то медійний дискурс є одним із основних факторів впливу на свідомість та поведінку людини. Надзвичайно важливою функцією медійного дискурсу є маніпуляція процесом відображення дійсності мозком людини, який охоплює всі форми психічної діяльності та зумовлює цілеспрямовану діяльність людини. Вивчення та аналіз найбільш потужного комунікаційного каналу сучасного глобалізованого світу дозволяє виявити важливі закономірності функціонування ЗМІ та розв'язати низку проблем, пов'язаних із соціальною природою мови.

1.3. Концептуальні метафори у політичному медійному дискурсі

Політичні медіа-тексти направлені на переконцептуалізацію картини світу адресата, на формування поглядів і уявлень аудиторії про ту чи іншу подію. Функція впливу реалізується в ЗМІ за допомогою різних лінгвістичних прийомів, котрі не тільки слугують експресивним мовним засобом, а й можуть відображати процес і результат людського мислення. Багато років метафора розглядалась виключно як риторичний прийом, засіб художньої виразності. Проте в період стрімкого розвитку когнітивної лінгвістики у другій половині XX століття,

метафора стала невід'ємним елементом концептуальної природи мислення людини [33, с. 204].

Метафора є об'єктом вивчення багатьох наукових праць. У нашому дослідженні ми звертаємо особливу увагу на когнітивні метафори, адже вони є одними з основних способів ментального пізнання дійсності. Засновниками теорії концептуальної або ж когнітивної метафори є американські мовознавці Джордж Лакофф та Марк Джонсон. Одним із основних напрямків їхнього дослідження був аналіз вживання метафор у повсякденному житті. Науковці дійшли висновку, що використання метафор закладене у людській свідомості. Процес мислення є за своєю природою метафоричним, адже самі метафори формують систему поглядів людини на світ в цілому [26, с. 27].

Коли виникає нове поняття, нове бачення існуючого процесу, людина підсвідомо починає шукати схожість, подібність на базі свого попереднього досвіду. Можна зазначити, що спочатку виникають певні асоціації, згодом мовець уподібнює та ототожнює явища, і вже внаслідок цього виникають метафори. Концептуальні метафори існують та функціонують не лише в мові та мовленні, а й у мисленні людини, беззаперечно впливаючи на процеси світосприйняття.

Сенсаційна книга Лакоффа та Джонсона «Метафори якими ми живемо» швидко стала лідером світових продажів, оскільки написана не тільки для лінгвістів, а й для широкого кола читачів. Американські вчені описують сутність концептуальної метафори наступним чином: *“Переважає більшість людей сприймають метафору, як засіб поетичної уяви та риторичних прийомів, вважаючи її чимось незвичайним, а не простою, повсякденною мовою, але ми довели, що метафора наскрізно присутня у щоденному мовленні, не тільки у мові як системі, а й думках та діях.”* [25, с. 18] Завдяки цій праці, у когнітивній лінгвістиці почали ширше розглядати зв'язок сфери-джерела (source domain) та сфери-цілі (target domain), як складових понять концептуальної метафори. Ментальна сфера-джерело слугує для утворення продуктивних метафоричних моделей за допомогою фреймово-слотових операцій. Фрейм – це структура

репрезентації знань, у якій відображено набуту досвідом інформацію про деяку стереотипну ситуацію та про текст, що її описує, а також інструкцію щодо її використання [1, с. 610]. Сфера-джерело зазвичай містить досвід і знання людини, соціальної групи, суспільства, які упаковуються в метафори. В процесі метафоризації, знання і досвід у вигляді моделей мислення переносяться із сфери-джерела у абстрактну область, тобто у сферу-ціль. Наша система концептів є метафорично структурована, тому концепти зі сфери цілі часто номінуються термінами з сфери джерела. Між сферою-джерелом та сферою-ціллю існує тісний взаємозв'язок, який відображається у системі когнітивного мапування. Таке когнітивне мапування дозволяє створити схему відповідностей, яка існує між елементами цілі та джерела, та виявити, які ж спільні характеристики пов'язують ці дві сфери [25, с. 47].

Джордж Лакофф та Марк Джонсон створили наступну класифікацію концептуальних метафор: *структурні* – один концепт метафорично структурований в значенні іншого, *орієнтаційні* – пов'язані з орієнтацією в просторі, *онтологічні* – трактування подій та явищ як очевидних речей, базованих на ментальному досвіді. Поняттєва система людини впорядкована метафорично, і водночас є ґрунтом для процесів мислення. Можемо зробити висновок, що американські вчені довели та обґрунтували беззаперечний зв'язок між процесом формування мислення у людини та його метафоричною природою [25, с. 34]. Цікавим фактом є те, що для кращого розуміння концептуальних метафор були створені так звані *Metaphor Boxes* на базі *Macmillan Dictionary*. Приблизно 60 метафоричних концептів представлено у *Metaphor Boxes*, які тлумачать найбільш важливі та вживані метафори Джорджа Лакоффа. *Macmillan Dictionary* пропонує унікальний огляд концептуальних метафор, показуючи як багато простих, знайомих слів і фраз мають метафоричне значення. До кожної метафори подано понад 20 прикладів, у яких чітко зазначається, яке значення передає та чи інша метафора [28].

Політика у традиційному уявленні є абстрактною та заплутаною сферою діяльності людини. У сучасному медіа-дискурсі вона концептуалізується

термінами війни, театру, хвороб, спорту, гри, природи, тобто такими поняттями, які близькі людині та які закладені в її досвіді. На думку О. О. Менджерицької, метафора є одним із основних лінгвістичних інструментів впливу на аудиторію та є формуючим фактором дискурсу ЗМІ [4, с. 28]. Метафора є ментальним феноменом, яка відображає взаємодію мови, мислення та культури, і дає можливість проникнути в структури підсвідомості та вивчити ментальність нації. Дискурсний аналіз на основі лінгвістичного відбору і систематизації метафор дає змогу виявити специфіку національного бачення політичної дійсності і тим самим детальніше вивчити національну картину світу.

Також, сильний прагматичний потенціал метафори допомагає переконцептуалізувати картини світу адресата. Вчені-лінгвісти А. М. Баранов та Ю. М. Караулов зазначають, що політична метафора має мовний вплив з метою формування у адресата або ж позитивної, або негативної оцінки політичної події. При цьому концептуальні метафори осягаючи деякі аспекти одного концепту в значенні іншого, неминуче затемняють інші сторони цього концепту. Найбільш вживаною метафоричною моделлю, яка зустрічається в медійному дискурсі є природня катастрофа. Людина завжди відчуває себе частиною природи, тому осмислення такої метафори відбувається на підсвідомому рівні. Природні катаклізми такі як землетрус, повінь, цунамі також є результатом життєдіяльності Землі. Рушійна сила землетрусу асоціюється в нашій свідомості з монстром або ж чудовиськом, яке після себе лишає смерть, розруху та хаос. Такі метафори мають досить виражений оціночний характер, і викликають негативні емоції по відношенню до природи, яка карає людей такою жорстокою розправою. В багатьох випадках метафори показують природні катастрофи як помсту природи, яка не витримує тиску, нерозсудливості, бездумної поведінки людства і наносить йому удар у відповідь. Метафоричний образ мстивої природи допомагає в повній мірі відчути значимість та небезпеку природних катастроф [2, с. 171]. Віднедавна, однією з домінуючих моделей є військова або ж мілітарна метафора, яка є широкорозповсюдженою у багатьох дискурсах, через загальну мілітаризацію суспільної свідомості [13, с. 2396]. У практичній

частині нашого дослідження вважаємо за потрібне простежити особливості використання концептуальних метафор у англомовному, медійному британському дискурсі та дискурсі Європейського Союзу.

Отже, концептуальні метафори відіграють важливу роль у створенні мовної картини світу. Існування метафори зумовлене метафоричністю природи мислення людини. Можемо стверджувати, що концептуальна метафора є невід’ємним, структурним елементом нашого світосприйняття, засобом систематизації та впорядковування різноманітних понять, образів і думок, які є частиною національної мовної картини світу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

Отже, одним із основних принципів мовної політики Європейського Союзу є мультилінгвізм, проте англійська мова використовується найбільше. Англійська мова, як європейська *lingua franca*, є найкращим інструментом для комунікації між жителями країн Євросоюзу. Епоха глобалізації, територіальне об'єднання, необмежений рух людей та капіталу, спільний ринок праці, бажання до всебічної політичної та економічної інтеграції змусили використовувати одну мову як нейтральну, прийнятну для загального розуміння. Виникнення такої реалії як *Euro-English (Euro-Speak)* зумовлене полікультурністю та мультилінгвізмом, як двох важливих принципів функціонування політики Європейського Союзу. Поява такого мовного варіанту є цілком природна, адже країни-члени ЄС є частиною цілого, а отже мають спільні риси. Як і будь-яка мова у певному середовищі розвивається, так і англійська мова у ЄС певним чином модифікується, проте системних, радикальних змін не виявлено.

Значна частина європейського медійного дискурсу є англomовною. Варто зазначити, що у епоху глобалізації ЗМІ є основним джерелом інформації, а отже мова у політичному медійному дискурсі є потужним засобом впливу на масову свідомість людей та формування їхнього світогляду. Однією з основних функцій медійного дискурсу є використання маніпулятивних тактик з метою управління колективною свідомістю та переконцептуалізації національного світобачення. Важливим засобом впливу на сприйняття політичної дійсності є концептуальні метафори, які існують у мисленні людини, беззаперечно діючи на сприйняття людиною навколишньої дійсності. Політичний медійний дискурс на основі систематизації концептуальних метафор дає змогу виявити основні характерні риси національного бачення політичної реальності та детальніше вивчити національну картину світу. Через те що політика, як сфера людської діяльності є абстрактною, концептуальні метафори виступають варіантом спрощення ускладнених понять через подання таких образів і понять, які присутні у мисленні кожної людини.

РОЗДІЛ II

BREXIT В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Brexit, як надважливий суспільно-політичний феномен є яскравим та широкообговорюваним явищем сучасної європейської політики. Процеси пов'язані з виходом Британії з ЄС впливають на всі сфери життя, не лише цієї країни, а й на решту країн-учасниць ЄС. Глобальний, всеосяжний характер **Brexit** свідчить про його безумовну та беззаперечну значимість, яка виходить далеко за межі Європейського континенту. Після Другої Світової війни європейські країни об'єднались з метою уникнення будь-якого військового конфлікту, створивши потужну ідею пан'європеїзму. І от у 2016 році Велика Британія, ставши чи не наймогутнішим членом ЄС, забажала покинути європейську родину.

Ще у далекому 1953, відомий британський державний діяч Вінстон Черчилль, промовляючи один із своїх численних виступів у Палаті Громад, зазначив: *“We are with Europe but not of it; we are linked but not compromised. We are associated but not absorbed. If Britain must choose between Europe and the open sea, she must always choose the open sea”* [61]. Пан Черчилль вважав, створення єдиної Європи вкрай важливе, проте Британії не місце у таких європейських консолідовних об'єднаннях, оскільки вона є лідером Британської Співдружності. Ідеєю Черчилля було зберегти британський статус світового масштабу, не приєднуючись при цьому до Європи, але розділяючи її основні цінності та інтереси. Оскільки англійська мова є впливовою *lingua franca* Європейського Союзу, то і відповідно британський процес **Brexit** виступатиме важливим каталізатором змін головної політично-економічної інституції Європи. Вважаємо за потрібне провести детальний аналіз англomовного медійного дискурсу Європейського Союзу та Великої Британії для того, щоб прослідкувати ставлення їхніх жителів до **Brexit**, а також виділити спільні та відмінні характерні риси для обох дискурсів.

2.1. Brexit в англomовному медійному дискурсі ЄС

У англomовній статті “Decisive Moment for the Unity of Our Union” німецького онлайн-видання Die Zeit, Джастін Телліс яскраво описує надзвичайну важливість питання виходу Великої Британії з Європейського Союзу [84].

(1) *“In addition to the refugee crisis, the looming Brexit will be the topic of the EU summit.”*

У реченні автор вживає виразний, оціночний прикметник **looming**, який характеризує поняття **Brexit**, як щось нечітко визначене, не зовсім зрозуміле, у якому важко розібратися, та яке певною мірою навіть становить загрозу для європейської спільноти. *Cambridge Dictionary* трактує **looming** як *something unwanted or unpleasant about to happen soon and causing worry*. Тобто, **Brexit** є небажаним референдумом для європейців, таким який не відповідає інтересам їхньої общини. Країни-члени Європейського Союзу повинні відчутти цей неспокій та тривогу, які от от «постукають» до них у двері. Автор статті, використовуючи обставину *in addition to the refugee crisis*, підсилює словосполучення **the looming Brexit** і таким чином вказує, що попри нескінченну кількість проблем Європейського Союзу, зокрема і широкообговорювану проблему біженців, процес **Brexit** залишається одним з найбільш дискусійних та важливих. Продовжуючи свою думку, автор наводить цитату Дональда Туска:

(2) *“EU Summit Leader Donald Tusk spoke of a “crucial moment for the unity of our Union” and warned that there was no guarantee of agreement with the British.”*

Під словосполученням **“crucial moment for the unity of our Union”** він має на увазі сам процес **Brexit**, і вживає прикметник **crucial** для підкреслення знову ж таки ключового, вирішального, переломного, винятково складного та вельми важливого моменту для усієї європейської общини. *Dictionary.com* характеризує означення **crucial** у такий спосіб: *involving an extremely important decision or result; decisive; critical*. Тобто, **Brexit** для європейців є вагомим та відповідальним

кроком у неоднозначне майбутнє Європейського Союзу. Вартим нашої уваги є вираз ***unity of our Union***, у якому автор вживає інклюзивний займенник “***our***” для позначення тісного зв'язку, неподільності, цілісності у об'єднанні груп держав, які згуртувались для спільних дій та великої мети. Така фраза вже не може вважатись актуальною, оскільки потужна та могутня Велика Британія дуже скоро залишить цей унікальний, економічно- політичний блок. *Dictionary.com* трактує дієслово ***warn*** ось так: *to give notice, advice, or intimation to (a person, group, etc.) of danger, impending evil, possible harm, or anything else unfavorable*. Автор статті зазначає, що Дональд Туск висловлює пересторогу, попереджує, застерігає європейців бути обережними та обачними з небезпечним Brexit. Отже, з плином часу така єдність дедалі більше буде піддаватися сумніву та ваганням. Тобто, завданням номер один для Європи після виходу Британії із ЄС стане посилення політики нерозривного зв'язку усіх європейських країн та всебічної, тотальної, усеоможливої інтеграції.

Франсуа - Хав'єр Бурма у своїй статті “Stop, You **Brexit** Me” виданню *Le Figaro* дає оціночну характеристику процесу **Brexit**, як такому, який занадто довго триває, перетворившись на політичну епопею [58].

(3) “*Soon the end of "Game of Thrones". Soon the end of **Brexit**. We had fun though.*”

У цьому реченні автор з іронією порівнює тривалість процесу **Brexit** з тривалістю американського телесеріалу «Гра престолів», зйомки якого затягнулись до 8 років. І хоча процес створення фільму є творчим, довгочасним, все ж це закономірно, а от процес виходу Великої Британії з ЄС очевидно затягнувся. Хід розвитку подій ніби зупинився на певний час і тепер повністю залежить від результатів переговорів між ЄС та ВБ. Вже у самій назві статті (4) “Stop, You **Brexit** Me” він іронічно вживає **brexit** як дієслово. *Urban Dictionary* подає наступну і в той же час теж іронічну дефініцію дієслова **to brexit**: *saying goodbye to everyone at a party and then proceeding to stick around*. Тобто, автор фактично проводить паралельності між нерішучістю,

невизначеністю та ніби то ймовірним виходом Британії з ЄС, який все ніяк не може логічно завершитись. Провідні британські політики, які активно підтримують кампанію виходу з ЄС не приймають рішень, які могли б прискорити рух за межі Європейського Співтовариства. У наступному реченні пан Бурма співставляє поняття **Brexit** з британським бойовиком:

(5) “*Fortunately, the last **British blockbuster** got six months of extra time on Wednesday night in Brussels.*”

Таким чином, автор ототожнює **Brexit** з процесом виходу фільму, який користується великим успіхом у глядачів. **Brexit** як бойовик, що захоплює усіх глядачів, усіх громадян Європейського Союзу, і кожен коментує своє ставлення до такого процесу, підтримуючи його або ж виражаючи свою незгоду, але не залишається при цьому байдужим. Тотальне залучення величезної кількості людей допомагає **Brexit** щодня лишатись у топ-листі невідкладних питань Європи. Усі ми знаємо, що перед виходом фільму у прокаті, анонс є допоміжним та інтригуючим фактором для підігрівання інтересу публіки, для імітації живої дійсності, так і в багатьох випадках **Brexit** є демонстративним, театральним процесом на публіку. Проводячи паралелі між кінематографом та політикою, автор зазначає, що існуючий популізм довкола процесу **Brexit** є своєрідним аналогом популярності кінофільмів.

Журналістка Ізабель Кумар активно досліджує внутрішні проблеми Європейського Союзу. У статті Euronews.com (6) “In the Eye of the **Storm** – Martin Schulz on Mission to Save the EU” вона детально описує спроби тодішнього президента Європарламенту Мартіна Шульца відстояти принципи ЄС, при тому, що тоді кампанія проти Європейського Союзу активно набирала обертів [73]. Вже у самій назві статті, Ізабель Кумар дає оціночну характеристику **Brexit**, називаючи його **storm** і порівнюючи з надзвичайно сильним природнім явищем. Macmillian Dictionary трактує вислів *in the eye of storm* наступним чином: *in the middle of a difficult situation*. Тобто, Brexit однозначно є питанням номер один на

теренах європейської політики, і саме тому надважливим завданням для президента Європарламенту є збереження Союзу усіма можливими способами.

(7) “*The referendum in Britain (**Brexit**) on leaving the EU is **adding fuel to the fire**. The vote is tuning in to **people’s disaffection with Europe** and, for once, generating excitement about an EU issue as the **UK flirts with the unknown of quitting the club**. ”*

Вираз **adding fuel to the fire** акцентує увагу читача, на тому, що і окрім **Brexit** у Європейському Союзі існує чимало проблем, але все ж питання **Brexit** є надзвичайно важливим. *Cambridge Dictionary* трактує цей вислів наступним чином: *to make an argument or bad situation worse*. Слово **fire** також своєрідним чином символізує усю складність нинішнього функціонування ЄС, і такий процес як **Brexit** лише примножить кількість невирішених проблем. Тобто, референдум значно ускладнює непрості стосунки між ЄС та ВБ, підсилюючи усілякі незгоди та негаразди. Питання **Brexit** залишається одним із найактуальніших, і саме тому, результат переговорів між Туманним Альбіоном та Європейським Співтовариством може внести чималі зміни у світовий політичний порядок. Разом з тим, авторка статті підкреслює, що **Brexit** є логічним наслідком незадоволеності людей політикою Європи. *Macmillian Dictionary* дає наступне визначення іменнику *disaffection*: *the state of no longer feeling loyal towards a group or organization*. Своім раптовим рішенням залишити ЄС британці демонструють своє незадоволення, недоброзичливість, неприхильність та нелояльність до Європи. Очевидно, що використовуючи вислів **UK flirts with the unknown of quitting the club** Ізабель Кумар продовжує свою думку, і хоче донести ідею, що існує багато сумнівів щодо кампанії по виходу Британії із лав ЄС. Вислів **to flirt with unknown** певним чином ставить під питання серйозність намірів британських політиків, які активно підтримують та просувають кампанію **Brexit**. *Cambridge Dictionary* подає наступне формулювання такого виразу: *quit to consider an idea or action briefly without being serious about it*. Тобто і фраза **adding fuel to the fire**, і вислів **flirts with the unknown**

наштовхують читача на думку, що **Brexit**, попри усі популістські заяви, все ж не є таким прозорим і зрозумілим процесом з очевидною перевагою для Великої Британії. Цікавим виразом є *quitting the club*, оскільки дієслово *to quit* належить до групи динамічних дієслів, та означає *кінцеву фазу певної дії*. І тут знову можемо спостерігати іронію з боку автора, адже кінця для затяжного **Brexit** не видно. Іменник *the club* теж є дещо несерйозною характеристикою такого поважного ЄС та є натяком на погіршення відносин, тому що клуб, як такий передбачає організацію, котра об'єднує певну кількість людей чи держав зі спільними інтересами, і так як інтереси Британії почали відрізнятись від європейських, то вона приймає рішення залишити Європейський Союз.

У іншій своїй статті, “Martin Schulz: 'The European Union Is In a Dismal State’”, Ізабель Кумар публікує уривки своєї розмови з президентом Європарламенту, паном Мартіном Шульцом [74]. Очевидно, що Мартін Шульц виступає проти кампанії **Brexit** та намагається усіма своїми силами зберегти європейську єдність. Президент Європарламенту каже, що:

(8) “*Britain for its part must understand it's a G7 country because it's Europe's second economy, and it's the second economy because it's fully part of this single market. So **breaking up from that (Brexit)** means reducing Britain's significance, its influence and its economic power.*”

Dictionary.com тлумачить дієслово *to break up* наступним чином: *to infringe, ignore, or act contrary to (a law, rule, promise, etc.)*. У більшості значень, *to break up* має негативне емоційне забарвлення. Тобто, Велика Британія виявила розбіжності інтересів з ЄС та вирішила припинити такі тісні зв'язки. Мартін Шульц впевнений, що розрив відносин між ЄС та ВБ буде мати негативні наслідки для економічної могутності ВБ та унеможливить будь-які спроби британського впливу на європейську політику.

У статті Euronews.com “Cameron Urges Voters Not to 'Roll the Dice' by Backing **Brexit**” авторства Емми Бесвік пояснюється чітка позиція тодішнього прем'єр-міністра Великої Британії Девіда Кемерона щодо виходу з ЄС [57].

(9) “*David Cameron has urged British voters **not “roll the dice”** on their children’s future by quitting the European Union.*”

Емма Бесвік представляє позицію Кемерона як таку, що є непохитною та непорушною: найкраще майбутнє для Британії можливе тільки у європейській родині. Вживаючи ідіому **not “roll the dice”**, пан Кемерон наголошує, що не існує впевненості у правильності рішення покинути лави Європейського Союзу у майбутньому. *Merriam-Webster Dictionary* подає наступну дефініцію цього усталеного виразу: *used to say that something could have either a good result or a bad result*. Усі такі висловлювання мають прагматичне значення. Тобто, ось така непевність, сумнів щодо доцільності **Brexit**, відсутність рішучості, твердості підкреслюється і популістичною фразою **children’s future**. Кемерон вживає таку риторику, яка очевидно апелює до простих народних мас, адже майбутнє дітей – це та тема, яка є надважливою для кожної звичайної британської родини. Коли потенційний виборець йтиме на референдум, він повинен буде подумати про майбутнє нації з точки зору свідомого громадянина, а не спиратись лише на свої емоційні відчуття. Розглянувши цей приклад, ми можемо зробити висновок, що Кемерон певним чином популіст, адже будує свою риторику акцентуючи увагу на соціальних інтересах звичайних британців. Використання фрази **quitting the European Union** виступає синонімом до процесу **Brexit**. Дієслово **to quit** за *Cambridge Dictionary* означає *to stop doing something or leave a job or a place* і зустрічається в цьому контексті вже не вперше. І знову- таки **to quit** є дієсловом зі значенням кінцевої фази будь-якої дії. **Quit, leave, depart, retire** є синонімічним рядом до дієслова **go**. Присудок **quit** є близьким до дієслова **leave**, однак певною мірою він передбачає зовнішній тиск, власне небажання, те, що змушує людину покинути якесь місце. Фактично згадування цієї зовнішньої сили, цього впливу і є великою проблемою процесу **Brexit**. У результаті складається уявлення про

тиск зовнішніх сил з боку інших держав. Із цієї синтаксичної конструкції можна зробити висновок, що існує чимало невідомих фактів та упереджень щодо **Brexit** завдяки впливу зовні.

Стаття “**Brexit Is "Warning Shot" to EU**” видання Euronews.com передає занепокоєння парламентарів Європейського Союзу щодо результатів британського референдуму. Уся європейська спільнота надзвичайно стурбована такими наслідками голосування [85].

(10) “*The leader of the European Conservatives and Reformists group in the European Parliament says the UK’s decision to leave the European Union is a “warning shot.”*”

Вживаючи вираз “*warning shot*” Саїд Кемаль, депутат Європейського Парламенту та представник Консервативної партії Великої Британії, наголошує, що європейській спільноті потрібно проаналізувати сам факт **Brexit** та вочевидь змінити хід своєї політики, аби в подальшому не настала загроза виходу інших країн із союзу. Європа повинна негайно реформуватися. *Cambridge Dictionary* трактує **warning shot** як: *to do something in order to warn someone that you will take strong action if that person does not change their behavior*. Тобто, такий попереджувальний постріл є передвісником можливості якогось лиха, нещастя, катастрофи, стану, коли щось загрожує. Ймовірно такою подією з тяжкими наслідками може бути власне розпад Євросоюзу. Можливо, таке порівняння **Brexit** з вильотом кулі або снаряда з каналу ствола вогнепальної зброї, який спричинений вибухом порохового заряду є уподібненням до потреби негайної реформації інституції ЄС. Європейське Співтовариство порівнюється з порохом, тобто очевидно постає небезпека. Мілітарна риторика підкреслює потенційну загрозу, необов'язково військову, але ту до якої треба бути готовим, та зробити все, щоб не допустити й заздалегідь відвернути щось небажане. Європі важливо встановити та проаналізувати усі причинно-наслідкові зв'язки, пов'язані з процесом **Brexit**. Прикметник **warning**, тобто застережливий, підтверджує той факт, що Європа повинна бути готова до будь-якого розвитку подій.

Європейські видання все частіше моніторять ситуацію процесу **Brexit** та намагаються проаналізувати її з усіх сторін. Квінт Форджей є постійним автором онлайн-видання Politico. Його стаття (11) “*Boris Knows How To Win: Trump Backs Johnson Amid **Brexit Turmoil***” присвячена аналізу відносин США та Великої Британії, зокрема автор дає зрозуміти як Дональд Трамп відноситься до процесу виходу Великобританії з ЄС, і особливо до прем'єр-міністра Бориса Джонсона [63]. Сама назва “*Boris knows how to win: Trump backs Johnson amid **Brexit turmoil***” дає зрозуміти ставлення американського президента до цієї кампанії. Трамп вживає вираз **Brexit turmoil** для підкреслення усієї реальності цього процесу. Онлайн-словник *Dictionary.com* інтерпретує **turmoil** як *state of great commotion, confusion, or disturbance; tumult; agitation; disquiet*. Тобто, фактично, **Brexit** – це стан великого неспокою, занепокоєння, незлагодженості, тривоги та метушні. Але попри усі проблеми, усі негативні відгуки, які стосуються цього процесу, Трамп все ж підтримує Джонсона, який є одним з обличч кампанії **Brexit**, її ідейним натхненником та вірить, що нинішній прем'єр-міністр зможе довести все до логічного завершення.

Пол Тейлор, старший редактор Politico є автором статті “*Has Europe Reached Peak Populism?*” [86]. У своїй публікації, Пол Тейлор детально описує нагальні проблеми Європейського Союзу та намагається знайти способи їх вирішення. Наводячи приклади протестів та усіляких викликів для європейського суспільства, які сколихнули Європу, автор все ж акцентує увагу на винятково складному та значимому процесі **Brexit**.

(12) “*Boris Johnson’s attempt to out-populist the populists by vowing to lead the United Kingdom out of the European Union (**Brexit**) — “do or die”—on October 31, even if that means crashing out without a deal, suffered a spectacular defeat in Parliament on Tuesday.*”

Пол Тейлор підкреслює яскравий вислів Джонсона “*do or die*”. *Cambridge Dictionary* подає наступне тлумачення такої фрази: *said when you are in a situation in which you must take a big risk in order to avoid failure*. Цікавим фактом є те, що

вперше ця фраза була використана у поемі “Robert Bruce's March To Bannockburn” шотландського видатного письменника Роберта Бернса у 1793 році. Ця поезія була присвячена подіям Першої війни Шотландії за свою незалежність. Борис Джонсон можливо дещо популістично вживає фразу “**do or die**”, оскільки очевидно, що така фраза несе в собі радикальні настрої та рішучі дії і знову-таки апелює до народних мас. Тобто в цьому висловлюванні виявляється надмірна, емоційна переконаність мовця. Очевидно, що Джонсон застосовуючи пафос, має на меті переконати простих британців у правильності **Brexit** та апелює до їхніх почуттів. Пан Джонсон наголошує, що він зробить усе можливе та неможливе, аби довести процес **Brexit** до кінця, тобто візьме на себе усю відповідальність за **Brexit** і вирішить це питання життя і смерті.

Після відставки Терези Мей з посту прем'єр-міністра Великої Британії, усі європейські видання взяли активну обговорювати цю тему. Том Мактаг та Чарлі Купер у своїй публікації намагались зрозуміти, що ж насправді привело Терезу Мей до такого нещасливого кінця. У їхній статті під назвою “Inside Theresa May's **Great British Failure**” виданню Politico під висловом **great British failure** кожен читач розуміє, що цією найбільшою помилкою був **Brexit** [76]. У наступних реченнях автори наводять приклад яскравої цитати Терези Мей:

(13) “*May had taken the job with a warning that **failing to deliver Brexit** would only empower the political extremes. **Brexit meant Brexit**, she said — it was a revolution that had to be enacted to stave off more dramatic disruption.*”

Мактаг та Купер наголошують, що нездатність Терези Мей довести **Brexit** до кінця лише підсилить можливість утворення політичного безладу. За фразою **Brexit meant Brexit** стоїть нібито велика впевненість у своїх діях, рішучість, наполегливість, напористість, яких насправді не було. Її мета досягнути великих успіхів на цьому шляху так і не здійснилась. Говорячи фразу **Brexit meant Brexit** Тереза Мей не дарма вживає слово **Brexit** два рази, адже використання повтору зміцнює експресивно-виражальні властивості слова. У цьому реченні такий стилістичний засіб яскраво виражає емоційно-експресивну функцію, яка

допомагає створити враження цілковитої обізнаності усіх аспектів процесу **Brexit**. Але після усіх подій, котрі відбулися, прихильники **Brexit** зазначають, що ця фраза видається більш пустою, аніж могла б здаватись.

У статті видання Euronews.com (14) “**Brexit** or **Bremain**? Ways the EU Affects Our Daily Lives” Кріс Харіс намагається розглянути яким чином **Brexit** може вплинути на життя звичайних жителів Великобританії у різних сферах життєдіяльності [66]. Власне назва статті починається з протиставлення двох понять: **Brexit** or **Bremain**, тобто наголошується на необхідності все ж зробити остаточний вибір: залишитись членом ЄС чи покинути союз. Обидва слова і **Brexit**, і **Bremain** вже увійшли до словників, як сталі лексичні одиниці. *Macmillan Dictionary* трактує **Bremain** наступним чином: *a word that refers to the campaign for the UK to stay in the EU; a combination of Britain and remain.*

(15) “*The UK’s referendum on whether to leave the EU (**Brexit**) **has been littered** with claim and counter claim about the benefits of staying or leaving the bloc.*”

Кріс Харіс вживає до іменника **Brexit** дієслово **has been littered**, тобто акцентує увагу читача на тому, що довкола процесу існує настільки багато всіляких претензій та стверджень, що вони ніби вже в такому хаосі, як сміття. *Dictionary.com* тлумачить дієслово **to litter** у такий спосіб: *to strew (a place) with scattered objects, rubbish*, інакше кажучи, автор порівнює процес **Brexit** та усі стереотипи та упередження, пов'язані з ним, як ніби із чимось надто засміченим, тим в якому немає якогось чіткого та сталого порядку.

Стаття видання Politico (16) “Donald Trump Plays **Brexit Kingmaker**”, авторами якої є Гебі Ор та Чарлі Купер присвячена зацікавленості американського президента Дональда Трампа та його можливої участі довкола **Brexit** [79]. Автори називають Дональда Трампа **Brexit kingmaker**, і це означає що він ніби є своєрідним сірим кардиналом не тільки для британської політики, але й європейської. Тобто очевидно, що американський президент хоче впливати

на процес **Brexit** і керувати подіями підпільно, перебуваючи в тіні. Послідовним продовженням думки є і наступне речення:

(17) *“Donald Trump is using his U.K. state visit **to anoint Brexit winners and losers.**”*

Тобто, фактично такий собі сірий кардинал Трамп бере на себе відповідальність помирити два ворогуючі табори: противників та прихильників процесу виходу Великої Британії з Європейського Союзу. Дослівно, *Oxford Dictionary* трактує **to anoint** як: *to put oil or water on somebody's head as part of a religious ceremony*. Очевидно, що у нашому прикладі це дієслово має переносне значення, тому що Трамп уявляє себе людиною, яка здатна помирити людей з протилежними поглядами, своєрідним мироносцем.

(18) *“But Trump barreled into the **Brexit quagmire** on Tuesday.”*

У цьому реченні автори вживають яскраву оціночну фразу **Brexit quagmire**. Вони неприховано порівнюють **Brexit** з болотом, трясовиною, застоєм, відсутністю живої діяльності, тим що засмоктує, губить творчі прагнення, позбавляє енергії та можливості розвитку, натякаючи на те що **Brexit** однозначно негативно вплине на життя британців. Трясовина завжди має асоціації з чимось негативним, тому що утворилась вона на місці колишньої чистої водойми, а вже згодом швидко стала болотом. Автори порівнюють членство ВБ у ЄС з водоймою, у якій мабуть було джерело, був якийсь постійний потік води, але з часом водойма почала заростати, проблеми у Європі згущувались, і виникла та надмірна вологість, такий стан справ, який накопичувався протягом певного часу і зрештою вибухнув у процес **Brexit**. У наступному реченні Гебі Ор та Чарлі Купер теж використовують яскравий прикметник:

(19) *“For weeks, the discussion about May's replacement has centered on Boris Johnson, the **voluble Brexit leader** and former foreign secretary who shares Trump's penchant for **headline-grabbing quotes.**”*

Означення **voluble**, яке характеризує Бориса Джонсона як багатослівного, балакучого лідера процесу **Brexit**, людину котра любить багато говорити про щонебудь, не виконуючи того на ділі. Не дивно, а цілком зрозуміло, чому саме таке означення використовують автори статті, бо ж ексцентричність, популізм та пустослів'я не раз підводили пана Джонсона, у якого досить схожа риторика з Дональдом Трампом. Ор та Купер сміливо називають американського президента популістом, який часто є автором пустослівних фраз, котрі згодом стають заголовками статей провідних світових видань.

Берні Бекер у статті (20) “The **Brexit Fallout**” виданню Politico намагається розібратись що ж сталося з **Brexit** після оголошення результатів референдуму [56]. Вже у самій назві, автор показує ставлення до процесу **Brexit** як до негативного, оскільки вживає вираз **Brexit fallout**. Першим значенням іменника **fallout** за *Cambridge Dictionary* є таким: *the radioactive dust in the air after a nuclear explosion*. Таким чином, автор порівнює **Brexit** ніби з ядерним вибухом, для того, щоб читачі зрозуміли усю масштабність та значимість цього явища не тільки для жителів європейських країн, але й для усього світу. Берні Бекер наголошує, що процес виходу Британії із лав Європейського Союзу матиме однозначний вплив на світовий політичний порядок. Увесь післясмак референдуму, який постає ядерним вибухом, розчинився на маленькі пилінки, які проникають всюди. Звідси можна дійти висновку, що **Brexit** подія не локальна, а глобальна для світу в цілому.

(21) “*It’s been almost a full week now since the United Kingdom decided to ditch the European Union, and corporate tax planners are still knee-deep trying to figure out their next moves.*”

Дієслово **to ditch** є теж досить виразним у цьому контексті. *Cambridge Dictionary* трактує це дієслово так: *to dig a ditch or ditches in or around; to get rid of something or someone that is no longer wanted*. Тобто, метафорично автор утотожнює вихід Британії з ЄС з процесом риття окопів, відсторонення, цілковите відгородження від усіх справ та проблем ЄС. Автор навмисно не

вживає менш емоційно-наповнені дієслова, такі як *leave* наприклад, використовуючи саме різке **to ditch** щоб остаточно підкреслити рішучі наміри Британії у цьому питанні.

Стаття видання Politico (22) “Guest host: Europe’s Ryan Heath - **BREXQUAKE!**” зібрала думки переважної більшості світових видань та лідерів щодо результатів **Brexit** одразу після проведення референдуму [68]. Вже у назві автори вживають виразний іменник **BREXQUAKE** для того, щоб дати читачеві зрозуміти, наскільки значимим є результат голосування для усіх. Слово **BREXQUAKE** – складений іменник, який утворився за допомогою сполучення двох слів **Brexit** та *quake*. Єднаючи до купи ці дві основи, автор хоче створити ефект потрясіння, порівняти результати **Brexit** із несподіваним землетрусом. Тобто якісь коливання, переживання, вагання формувались у британців протягом певного часу, і раптом вийшло це все назовні разом із бажанням покинути Європейський Союз. Авторитетне видання *The Financial Times* описує результати **Brexit** так:

“*Sixty years of European statecraft has gone into reverse*”, тобто насправді більш ніж півстолітнє перебування Британії у Євросоюзі не може лишитись без наслідків для обох сторін. Довгими роками вони вибудовували конструктивні, взаємовигідні зв'язки, і очевидно, що після виходу з європейської родини співпраця однозначно змінить своє русло. Продовжуючи свою думку, автор пише:

(23) “*Europe wakes up to Brexit ‘nightmare’.*”

У цьому висловлюванні **Brexit** порівнюється з нічним жахінням, важким, страшним, гнітючим видінням, яке застало Європу зненацька. І після 46-річного членства у такій міжнародній структурі, **Brexit** як почуття великого переляку, страху охоплює Європейський Союз. Європа ніби раптово прокидається, почувши результати британського референдуму. *Macmillian Dictionary* трактує дієслово **wake up to** як: *to start to realize something*. Тобто, на думку автора, **Brexit**

демонструє Європі її численні недоліки та проблеми, які негайно та беззаперечно потребують вдосконалення.

У статті Ніка Гаса (24) “**Brexit Burns** Obama and Clinton” виданню Politico, автор досліджує американський погляд на ситуацію з **Brexit** [64]. Журналіст аналізує, як Дональд Трамп реагує на вислови тодішнього американського президента Барака Обами та кандидата на пост президента США на виборах 2016 року Хіларі Клінтон щодо **Brexit**. Дональд Трамп у своєму висловлюванні використовує дієслово *burns*, яке підкреслює, що тези Клінтон та Обами щодо небезпеки **Brexit**, призвели до того, що політики втратили підтримку громадськості, в тому числі і завдяки своїм висловлюванням щодо виходу Британії з ЄС. *Oxford Dictionary* подає наступне тлумачення дієслова *to burn*: *to destroy, damage, injure or kill somebody/something by fire; to be destroyed*. Інакше кажучи, Трамп звинувачує Клінтон та Обаму у їхніх різких судженнях щодо **Brexit**, та створює простий причинно-наслідковий зв’язок між їхніми поглядами та неуспішними результатами виборів. Також твердження Барака Обами щодо **Brexit** викликало хвилю обурень серед прихильників виходу з союзу:

(25) *“Leaving the EU would move the U.K. to the “back of the queue” on trade deals, he warned in April, and cast doubt upon the global institutions created in the wreckage of World War II.”*

Тодішній президент США впевнений, що **Brexit** призведе до втрати Британією лідерських позицій у процесах переговорів щодо торговельних операцій та послаблення ключових важливих інституцій, створених після Другої Світової війни. У наступному реченні автор використовує різко окреслений прикметник, який характеризує Дональда Трампа:

(26) *“Donald Trump, on the other hand, while at times a full-throated supporter of Brexit, cautioned in a TV interview, “I don’t think anybody should listen to me because I haven’t really focused on it very much.”*

Нік Гас називає Трампа *full-throated supporter of Brexit*, себто він є тим самим голосливим прихильником **Brexit**, горлодером, крикуном, популістом, проте його підтримка не підтверджена будь-якими доказами чи фактами, тобто є необгрунтованою.

2016 рік був досить насиченим політичним роком: перформатування ліберального світоустрою на Заході після **Brexit**, яскрава, популістична президентська кампанія кандидатів на пост президента США, перемога одіозного Трампа. Щодня шпальти світових видань майоріли гучними заголовками. Не винятком стала й стаття видання Politico (27) “Clinton Campaign Blasts *Trump's 'Reckless, Egomaniac' Brexit Response*” авторства Ніка Гаса та Даніеля Штрауса [65]. Клінтон та Трамп постійно обмінюються різкими коментарями, неоминули ці жорсткі висловлення і процесу **Brexit**. Тобто Клінтон називає реакцію Трампа на **Brexit** нерозсудливою, необачною, нерозумною, егоїстичною, та такою, яка представляє лише особисті інтереси. *Dictionary.com* подає наступні дефініції до прикметника **reckless**: *utterly unconcerned about the consequences of some action; without caution; careless*, іншими словами певним чином популістське відношення до референдуму **Brexit**. *Oxford Dictionary* трактує **egomaniac** таким способом: *a person who has a mental condition in which they are interested only in themselves or concerned about themselves in a way that is not normal*. Хіларі Клінтон вживаючи іменник **egomaniac** одночасно і дає оцінку реакції Трампа на **Brexit**, і переходить на особистості, оскільки поняття егоїст застосовується до людини, яка вважає себе надто важливою, значно перебільшує своє місце, як це робить Трамп у світовій політиці.

У статті Теодоріка Мейєра “Britain Leaves European Union” цьому ж виданню йдеться про вплив результатів референдуму щодо **Brexit** на американські вибори президента [77].

(28) “British voters just *unleashed an economic and political tsunami*. ”

У реченні автор порівнює результати **Brexit** з потужним природним явищем – цунамі, яке виникає під час підводних землетрусів, і викликає руйнівні спустошення. Економічні і політичні проблеми Європейського Союзу досягли такого піку, що відбулося потужне, світове потрясіння – **Brexit** – наслідки якого можуть спричинити проблеми глобального характеру. Теодорік Мейєр не випадково вживає дієслово *unleashed*, оскільки воно значно підсилює сприйняття цілісного контексту. *Cambridge Dictionary* висвітлює дієслово *to unleash* таким чином: *to suddenly release a violent force that cannot be controlled*, тобто існує певна загроза, чи зможе зроблений вибір мати контрольовані наслідки.

Наступною статтею для аналізу слугуватиме публікація Льюїса Нельсона виданню Politico (29) “Obama Warns of **Brexit** ‘*Hysteria*’” [78]. Вже у самій назві автор дає оціночну характеристику **Brexit**, як істеричному, панічному та хаотичному процесу. Аналізуючи чимало різних статей англomовного медійного дискурсу Європейського Союзу, ми виявили тенденцію до частоті оцінки подій авторами у самому заголовку статті. З цієї причини можемо зауважити, що саме назва публікації відіграє величезну роль у формуванні та підігріванні інтересу громадськості до написаного тексту.

(30) “As governments and markets around the world work to make sense of Britain’s vote last week to leave the European Union, President Barack Obama dismissed the global reaction to the *seismic move* as “*hysteria*”.”

Автор порівнює **Brexit** з сейсмічними рухами. Інакше кажучи, такі сейсмічні хвилі неочікувано виникають глибоко в земній корі, і автор ототожнює цей процес з нагнітаючими проблемами Європейського Союзу: мігранти, реформація інституцій, поділ впливу на внутрішні процеси, усе це поступовими кроками створювало **Brexit**. Сейсмічні хвилі деформують середовище так само, як **Brexit** змінює Європейський Союз. Раптові, потужні коливання спричиняють глибинні розриви земної кори, а **Brexit** може спровокувати розпад Євросоюзу. Дослідження таких сейсмічних рухів дозволяє глибше обстежити внутрішню

будову земної кори, отже автор приходить до висновку, що Європі необхідний глибинний аналіз британського референдуму задля подальшого успішного процвітання. Вже у самій назві Льюїс Нельсон яскраво виділяє словосполучення **Brexit 'hysteria'**, тобто описує сприйняття суспільством **Brexit** як щось істеричне, як напад паніки, раптове замішання, розгубленість, прояв страху, при справжній або ж уявній небезпеці, передчуттям чогось неприємного, метушні та переполоху.

Направду, більшість британців були недостатньо обізнаними власне у самій суті референдуму, у його недоліках та перевагах оскільки популізм та прагнення політиків прийти до влади взяли гору. Завдяки цій причині, **Brexit** і є незрозумілим процесом для багатьох жителів Великобританії. І вже після того, як референдум відбувся чимало жителів Британії почали цікавитись, що ж таке Європейський Союз, які переваги надаються членам цієї спільноти, які наслідки матиме вихід, яка кількість країн є членами ЄС. За даними публічного веб-додатку Google Trends, станом на 24 червня 2016 року, тобто відразу на наступний день після референдуму, топ-питанням дня для британського Google було: *“Що означатиме для Британії вихід з ЄС?”*

Рис. 2.1. Top questions on the European Union

Очевидно, що незнання та масовий хаос щодо процесу **Brexit**, як надважливого референдуму на теренах Європи негативно позначається на стосунках Британії з іншими європейськими країнами та й всередині країни також.

Джеремі Херб у статті “**Brexit’s** Impact on Defense Firms” виданню Politico наголошує на незворотності процесу **Brexit** [69].

(31) “*The **Brexit Bombshell** — Which Defense Stocks Are Down In The Aftermath (And Which Aren’t): **Brexit** has been a **disaster** for the markets since the moment the votes began surging in the “Leave” direction last week (though there are signs of steadying this morning).*”

У прикладі автор вживає виразне словосполучення **Brexit bombshell**. Dictionary.com трактує **bombshell** як: *something or someone having a sudden and sensational effect*. Приголомшливі результати **Brexit** як та бомба, вибухнули та сколихнули увесь світ. Такий пристрій використовується у військових цілях і призначений для руйнування якихось об’єктів, мабуть, і люди, які стоять за кампанією **Brexit** мали на меті послабити Європейське Співтовариство. Тобто, вживання таких слів як бомба, сповіщає читача про неминучу небезпеку, яка нависла над європейським небом у вигляді **Brexit**. Порівняння **Brexit** з **disaster**, також є продовженням думки Джеремі Херба, що референдум – це абсолютно небезпечна, ризикована, карколомна авантюра, яка розрахована на випадковий успіх. Усі ці уподібнення із катастрофами мають змусити читача сприйняти **Brexit**, як негативну подію глобального масштабу.

Стівен Шеперд у статті “Poll: ‘Shy Trump’ Voters Are a Mirage” виданню Politico досліджує результати останніх соціологічних опитувань щодо кількості потенційних виборців Дональда Трампа [82].

(32) “*Trump has called himself “**Mr. Brexit**” on numerous occasions, and he has cited the Bradley effect as evidence that he will outperform his poll numbers significantly on Nov. 8.*”

Автор зазначає, що пан Трамп часто називає себе **Містер Брекзит**. Такі висловлювання стали регулярно з'являтися на офіційній сторінці Дональда Трампа у Twitter напередодні виборів президента США, і це був один з політехнологічних прийомів, тому що він наголошував, що британці повернули собі справжню Британію, після референдуму **Brexit**, наголошуючи на тому, що коли він стане президентом то вони, американці, повернуть собі справжню Америку. На цьому прикладі ми можемо побачити, наскільки ефективним може бути ототожнення понять, оскільки Дональд Трамп все ж став 45-тим президентом Сполучених Штатів Америки, і не без уваги лишилися його думки та висловлювання стосовно **Brexit**.

У щотижневому огляді топ-світових новин, журналісти видання Politico акцентували увагу на тому, що американські газети масово підхоплюють резонанс довкола теми **Brexit**.

(33) *“Here’s a big feature about the power of the U.K. tabloids in the age of Brexit, from The New York Times: “In Britain after the so-called Brexit vote, the power of the tabloids is evident.”*

Американські таблоїди вже виділяють певну періодизацію сучасної історії Європи, зокрема події, які відбуваються під час процесу **Brexit**. Очевидно, що **Brexit** увійде в історію Європи як надважлива оказія XXI століття. Тобто, обставина *in the age of Brexit* вже визначає певний проміжок часу, у ході якого відбулась важлива історична подія. Стрибок у невідомість та незвіданість поставить під ризик багаторічні тісні зв'язки Британії та ЄС, а можливо і зовсім зруйнує їх.

Отже, проаналізувавши феномен **Brexit** у англomовному медійному дискурсі Європейського Союзу, можемо відзначити, що для європейців **Brexit** є нечітко визначеним, переломним, затягнутим, небезпечним, загрозливим, неспокійним, хаотичним, деструктивним, політично-економічним явищем глобального масштабу. Здійснений аналіз дає змогу дійти висновку, що великий

інтерес до подій навколо **Brexit** проявляли і американські відомі політики, що може свідчити про вагомий вплив з боку зовнішніх держав на Британію. У ході дослідження, ми виявили схильність авторів провідних європейських видань до виразної оцінки явища **Brexit** у назвах своїх публікацій. Чітко простежується непевність, боязнь невідомості наслідків до яких може призвести **Brexit**. Найбільш виразними та чисельними іменниками, які вживались поруч зі словом **Brexit** були різноманітні явища природного характеру, які допомагають читачеві швидко викликати потрібні асоціації. Неодноразово, автори статей вказували на надмірну затяжність процесу виходу Британії з Європейського Союзу, порівнюючи **Brexit** навіть з блокбастером. Загалом, завдяки аналізу феномену **Brexit** у англomовному, європейському медіа-дискурсі, ми змогли відстежити чіткі тенденції невпевненості жителів щодо наслідків **Brexit** для Європейського Союзу, при тому, що мешканці ЄС цілком усвідомлюють усю важливість та вирішальність такого моменту в історії сучасної Європи.

2.2. Brexit в англomовному медійному дискурсі ВБ

Стаття видання BBC News “EU Referendum: Time to Vote for Real Change, Says Boris Johnson” виокремлює ключові ідеї тодішнього міністра закордонних справ Великобританії Бориса Джонсона щодо проведення **Brexit** [75]. Один з найхаризматичніших представників британської політики є автором цікавих та виразних висловів:

(34) “*The UK's EU membership referendum (**Brexit**) is a "once-in-a-lifetime chance to vote for real change", Boris Johnson has argued as he declared support for an exit.*”

У цьому реченні Борис Джонсон вживає помітну, красномовну фразу **once-in-a-lifetime chance**, яка слугує синонімом до процесу **Brexit**. Cambridge Dictionary трактує вислів наступним чином: *a wonderful opportunity, etc. that you are not likely to get again*. Пан Джонсон наголошує, що такий шанс випадає лише раз, і британцям треба неодмінно скористатися такою удачею. Надзвичайна,

рідкісна, виняткова можливість, яка принесе успіх і процвітання Великій Британії. **Brexit** то є унікальна змога, дарована Небесами залишити Європейський Альянс, у якому соціальних зобов'язань та економічно-політичних проблем набагато більше аніж переваг. Борис Джонсон продовжує свою думку про абсолютну, безумовну необхідність покинути лави ЄС, зазначаючи:

(35) *“This is a moment to be brave, to reach out - **not to hug the skirts of Nurse** in Brussels, and refer all decisions to someone else. This is the **only opportunity we will ever have to show that we care about self-rule.**”*

Одіозний політик стверджує, що **Brexit** то час для рішучості, відваги, хоробрості, впевненості, непохитної віри у світле майбутнє, не боячись при цьому труднощів та поганих наслідків. **Brexit** то мить, коли уся британська нація має ствердно прийняти, що найкращий сценарій – це Британія без ЄС. Вираз **not to hug the skirts of nurse** свідчить про неодноразові, сексистські висловлювання Джонсона у бік жінок. Він глибоко переконаний у тому, що ні в якому разі не можна перекладати відповідальність за **Brexit** на когось, і він, відважний, амбітний лідер Великобританії готовий прийняти весь удар на себе, але таки довести справу до кінця. Застосовуючи прислівник **only**, Джонсон знову акцентує увагу на винятковості такого шансу, унікальності такої можливості, яку британський народ будь-коли мав. Використовуючи дієслово **to show**, політик хоче продемонструвати, показати, виявити перед Європою своє вміння правильно та успішно організувати політику самоуправління. Тобто, звідси випливає, що все ж Британія хоче щось довести Європі, показати що вона набагато сильніша, потужніша та ефективніша в управлінні самостійно, аніж будучи членом Європейського Союзу. Британія своїм виходом демонструє, що ідея єдиної європейської нації може вщент зруйнуватись. Головна мета Джонсона – показати, що **Brexit** то виграшна справа для британців:

(36) *“Mayor of London Boris Johnson has said **leaving the EU** would be a “**win-win game for all**”, urging those backing exit to “**hold our nerve and vote for freedom.**”*

Колишній мер Лондона зазначає, що вихід з Європи це позитивні наслідки для обох сторін, тобто як для Британії, так і для ЄС. Таким чином, він спекулює, адже експерти у галузі міжнародної економіки уже давно стверджують, що у разі успішного **Brexit** обидва боки зазнають величезних збитків. Коли Джонсон ототожнює поняття **Brexit** та вислів *vote for freedom*, то ми бачимо явні прояви популізму. Пафос мовця у вживанні слова *freedom* є абсолютно переконливим, адже поняття свободи, волі, відсутності політичного та економічного гноблення, утисків знайде відгук у кожному британському серці. Для будь-якого народу та кожної нації ключові питання національної єдності, культури, мови та свободи є неоціненними скарбами, заради яких можна піднятися на боротьбу та рішуче приймати доленосні рішення без жодних вагань. Джонсон знає як апелювати до народу, які методи впливу та вдало-підібрані фрази для цього можна використати. Тобто, питання свободи, можливості ухвалювати рішення без чийх-небудь підказок, утисків, інтересів возвеличує **Brexit** як велику ідею. Свобода – це сутність людини, її фундаментальна характеристика, і саме тому Джонсон таким популістичним способом закликає голосувати за вихід з ЄС.

Стаття видання BBC News “Theresa May Brexit Speech: 12 Key Points” присвячена ретельному аналізу ключових тверджень політики тодішнього прем'єр-міністра Терези Мей щодо політики **Brexit** [55]. Ще з самого початку процесу виходу Британії з Європейського Союзу, власне перед самим референдумом риторика щодо майбутнього держави була лаконічна, і тому у багатьох британців формувалась думка щодо достовірності існування чіткого плану дій впродовж **Brexit**. Полеміка Терези Мей виглядає конструктивною:

(37) “*A smooth, orderly Brexit: We want to have reached an agreement about our future partnership by the time the two year Article 50 process has concluded. From that point onwards, we expect a phased process of implementation. We will work to avoid a disruptive cliff-edge.*”

Її бачення **Brexit** як планового, впорядкованого процесу плекає надію на хороше та успішне майбутнє Великої Британії. Означення *smooth* трактується

словником *Dictionary.com* як: *generally flat or unruffled, as a calm sea*. Вже з плином часу, ми можемо проаналізувати, що **Brexit** – це аж ніяк не спокійне, розмірене море, у якому нема великого руху чи шуму, **Brexit** – то як бурхливий, несамовитий, нестримний океан у період потужної, вируючої бурі. Той же *Dictionary.com* тлумачить прикметник **orderly** як: *arranged or disposed in a neat, tidy manner or in a regular sequence*. Насправді ж тієї самої впорядкованості і не було, всі події навколо **Brexit** відбуваються хаотично, безладно, і **Brexit** як такий позбавлений будь-якої планомірності та організованості. Безладність, неконтрольованість, дезорганізація плану дій призвели до британської кризи у справі **Brexit**. Пані Мей наголошує, що вона та її однопартійці будуть наполегливо працювати для того, щоб уникнути будь-яких крайнощів. Такий виразний іменник як **cliff-edge** у *Cambridge Dictionary* описано як: *a point where a situation changes very suddenly and completely in a damaging way, or where something suddenly becomes much worse*. І хоча Тереза Мей сподівалась запобігти такому розвитку подій, на жаль їй це не вдалося, адже той рубіж при якому не було жодного, узгодженого плану дій давно було перейдено. Автор переконує, що Британія зробила крок вперед, в ось цей так званий **cliff-edge**, край прірви, невідомої безодні та глибокого провалля.

У наступній публікації видання BBC News “Theresa May: **Brexit** Can 'Change Britain for the Better'” Лаура Куенсберг також описує примарні плани пані-міністра Терези Мей щодо блискавичного **Brexit** [72]. Змінити рівень життя британців, перестати сплачувати внески у ЄС, вирішити проблему мігрантів – усе це немає ніякого сенсу без окресленої, цілком визначеної програми, яка була б організовано впроваджена в життя.

(38) “**Brexit** provided an **opportunity** to **fundamentally change Britain** for the better.”

Тереза Мей щиро вірила у свою простодушну ідею провести такий референдум, який би був оцінений істориками, як реальний, потужний, економічно-політичний стрибок Британії у велике, світле майбутнє без

європейських утисків. Вживаючи прислівник *fundamentally*, вона ніби наголошує, що вона готова взяти на себе таку неймовірну відповідальність— змінити політичну систему та існуючі тенденції докорінно. *Oxford Dictionary* подає наступну дефініцію до слова *fundamentally*: *in every way that is important; completely*. Грунтовні, глибокі, капітальні зміни можливі тільки у тому випадку, коли у політиків є сформована стратегія. Пані Мей, наголошуючи що **Brexit** повинен забезпечити такий шанс на достойне майбутнє, завела процес **Brexit** ще у глухіший кут, ніж в тому, у якому він був. Будь-яка її спроба політичного обговорення **Brexit** викликала хвилю обурення, і тому змусила жінку покинути посаду прем'єр- міністра Великобританії. Отже, ми можемо зазначити, що будь-яка велика ідея має шанс на втілення лиш тоді, коли спосіб дій та лінія поведінки окреслюються заздалегідь, а не відбуваються у неусталеному порядку.

Асоціація преси у своїй статті “David Cameron: EU Referendum 'a **Battle** for Britain” британському виданню The Daily Mail характеризує **Brexit** як кампанію задля покращення життя у Великій Британії [54].

(39) “*This is going to be a battle for Britain, a battle for the future of our country, the sort of country that we want for our children and grandchildren.*”

Іменник *battle* виступає як мотивуючий фактор у боротьбі за краще майбутнє, майбутнє без Європейського Союзу. Такі словосполучення як *a battle for Britain, a battle for the future of our country* асоціюються у британців з їхнім незмінним лідером та авторитетом у політичному дискурсі Вінстоном Черчиллем. Безсумнівним є той факт, що політичний дискурс може впливати на політичне мислення суспільства, і очевидно, що вживаючи такі словосполучення автор знає, що має беззаперечний вплив на аудиторію. Вселити надію і дати людям привід думати, що все владається – головні супутники іменника *battle*. Перше значення іменника *battle* у електронному словнику *Dictionary.com* подано як: *a hostile encounter or engagement between opposing military forces*. Таке порівняння **Brexit** та *battle* дуже яскраво наголошує на ніби надто суттєвих розбіжностях між “ворогуючими силами”. Таким способом, у статті падає

наголос на абсолютну відмінність бачення майбутнього очима Великої Британії та Європейського Союзу. Коли мова йде про колишнього прем'єр-міністра Великої Британії Девіда Камерона, то автори статті демонструють наступну цитату:

(40) “*Mr Cameron warned a **Brexit** would be a “**great leap in the dark**”.*”

Great leap in the dark можна трактувати як певну невизначеність, становище, у якому чітко не зазначено, який результат матиме місце у майбутньому. Сам іменник *leap* пов'язаний з рухом, тобто перекладається як стрибок, а вже якщо брати наприклад дієслово *to leap*, то воно може мати значення як перестрибнути, тобто це слово має прихований підтекст, ніби Британія хоче стати сильнішою аніж Європейський Союз, перевершити у багатьох напрямках, але все ж іменник *dark* створює проблеми невизначеності, нечіткості, незрозумілості, яким цей стрибок може бути— рух вгору чи вниз. Дієслово *warned* теж певним чином підсилює ефект усвідомлення можливих проблем та небезпек, які можуть статись у близькому майбутньому та викликає почуття можливої загрози.

Журналіст видання BBC News Нік Робінсон приділяє велику увагу тим перешкодам, які заважають плану **Brexit** втілитись у життя. Його стаття “10 Things That Stopped **Brexit** Happening” детально описує існуючі проблеми навколо процесу **Brexit** [81].

(41) “***Brexit might lead to a slippery slope** where others, and particularly those under **the sway of populists**, might decide to follow what the British have just been doing.*”

У цьому реченні Робінсон зазначає, що ситуація з виходом Британії з Європейського Союзу може призвести до явного погіршення стану справ, і що небезпечніше, може ще більше ускладнити ситуацію. Будівельниками такої слизької, ненадійної дороги були саме популісти, і фраза *the sway of populists* є тому доказом. Завдяки зусиллям таких людей, більшість британців і

проголосували за вихід з європейської родини. У цій статті автор наводить приклад іноземної точки зору на ситуацію з **Brexit**, а саме представника переговорів від Франції у ЄС Мішеля Барньєра:

(42) *“Everybody will have to pay a price - EU and UK - because **there is no added value to Brexit. Brexit is a negative negotiation. It is a lose-lose game for everybody.**”*

Пан Барньєр, вживаючи фразу **there is no added value to Brexit**, підкреслює, що ніякої користі з такого процесу не буде. Словосполучення **negative negotiation** передає реальне ставлення Франції до переговорів щодо **Brexit**, як до таких, що не викликають схвалення французького представництва і приречені на невдачу. До того ж вислів **a lose-lose game for everybody** є послідовним продовженням думки попереднього речення, адже це означає, що результати переговорів будуть однаково незадовільними для обох сторін.

Занепокоєння щодо можливих економічних проблем, пов'язаних з виходом Британії з ЄС все більше тримають в напрузі суспільство. Британський журналіст видання The Daily Mail Найль Коніг досліджує можливі наслідки розірвання відносин Британії та ЄС без спільної угоди. У статті (43) *“Will **Brexit Hit** Britain's Fresh Vegetable Supplies?”* автор підкреслює важливі диференціації поняття **Brexit**, які вжив у своїй промові директор Free Press Unlimited Леон Віллемс [71]. Вживаючи у назві дієслово **hit**, Найль Коніг натякає на те, що **Brexit** таки матиме негативний вплив на постачання овочів у Британію. Підтвердженням цього є трактування дієслова **hit** одним зі електронних словників *Cambridge Dictionary*: *to have an unpleasant or negative effect on a person or thing.*

(44) *“The UK will become a 'third country'. If it's **a hard Brexit, a soft Brexit, a medium Brexit** it really doesn't matter - you will become a third country and by definition that will mean custom formalities.”*

Розрізняючи поняття **hard Brexit, soft Brexit, medium Brexit**, пан Віллемс все ж приходить до висновку, що такий поділ понять всеодно не є важливим,

оскільки у будь-якому випадку митних формальностей не оминати. Проте все ж, *Cambridge Dictionary* надає окремі дефініції до цих понять: **hard Brexit** означає, що у випадку розірвання зв'язків ВБ та ЄС, то Британія отримує повний контроль над законотворчими процесами та питаннями імміграції; **soft Brexit** дозволяє лишатись у хороших відносинах з ЄС, та підтримувати усі напрацювання, які були впроваджені у минулому; **medium Brexit** означатиме пошук компромісів з обох сторін, у тому числі у напрямку міграційної політики.

Політичний журналіст Ендрю Вудкок є постійним автором колонки у британському виданні *The Independent*. Його стаття “Labour Infighting Over **Brexit** and Corbyn’s Future Overshadows Crucial Pre-Election Conference” присвячена проблемам світогляду британських партій довкола процесу **Brexit** [87].

(45) “*It is frustrating. We could be within weeks of an election and we want to use this conference to parade some of our great policies, and all everyone is talking about is **Brexit and disunity**.*”

У цьому реченні автор вживає поняття **Brexit and disunity** як синоніми. Ендрю Вудкок своєрідним чином ототожнює **Brexit** та відсутність єдиної мети, розлад, розбіжність, як характерні риси для теперішніх партійних кулуарних розмов. *Collins Dictionary* тлумачить іменник **disunity** ось так: *lack of agreement among people which prevents them from working together effectively*. Тобто, стосунки між ЄС та Британією, які роками будувались на принципах єдності, рівності, тісної співпраці з часом перетворились у антагонізм, суперечки та апатію.

Олеся Дмитракова, журналіст видання *The Independent* детально аналізує потенційні загрози та можливі негативні наслідки **Brexit** для економічної сфери Великої Британії. Стаття (46) “**Brexit Is Hurting** the UK’s Productivity – and Wages With It” присвячена прогнозам ключових британських банків щодо стану валюти та інших економічних показників у разі виходу Великої Британії з ЄС [62]. Назва

публікації містить дієслово **hurt**, що за *Cambridge Dictionary* трактується як: *to cause harm or difficulty*. Стаття розкриває ще одну негативну сторону **Brexit** – різкий та відчутний спад економічних показників.

(47) “*The latest official data, covering the first three months of this year, shows that productivity in fact fell 0.2 per cent compared with a year earlier. And the Bank of England chalks the problem up to **one main culprit**.*”

Поряд зі словом **Brexit**, авторка вживає іменник з характерною оцінкою **culprit**. *Dictionary.com* трактує **culprit** наступним чином: *a person or other agent guilty of or responsible for an offense or fault*. Тобто процес **Brexit** своєрідно порівнюється навіть і з правопорушником, злочинцем, лиходієм, лихочинцем, людиною, яка завдає непоправної шкоди та є нечесною у своїх вчинках. У такому лінгвістичному контексті можна зрозуміти, що Європа сприймає **Brexit** як власну образу, вважає його зневажливим, поганим вчинком, який знецінює та нівелює поняття пан' європеїзму. Можливо таке співставлення є дещо різким, проте аналітики банківської сфери пов'язують падіння британської економічної продуктивності саме з **Brexit**.

Керол Кедволедар у статті з провокуючою назвою “The Great British **Brexit** Robbery: How Our Democracy Was Hijacked” британському виданню *The Guardian* приголомшує свого читача [59]. Його публікація є цінним сховищем виразних словосполучень. Почнемо наш аналіз із назви, а саме з фрази **The Great British Brexit Robbery**, звучить ніби назва якогось цікавого англійського блокбастеру. Автор статті сміливо порівнює перебіг **Brexit** навіть з процесом викрадення, позбавлення демократії. На думку автора, найголовнішим і найабсурднішим виступає той факт, що по суті референдум **Brexit** – це і є прояв британської демократії. Очевидно, що таким чином автор привертає увагу читача до своєї праці, натякаючи що за референдумом стоять сірі кардинали, які цинічно поцупили верховну владу, котра мала б належати народові. Початок статті є досить інтригуючим, оскільки **Brexit** названий *shadowy global operation*:

(48) “A **shadowy global operation** involving big data, billionaire friends of Trump and the disparate forces of the Leave campaign influenced the result of the EU referendum.”

Dictionary.com трактує прикметник **shadowy** як: *resembling a shadow in faintness, slightness*; тобто процес виходу Британії з ЄС не є прозорим, не є відкритим, а саме тіньовим та незрозумілим, а у суспільства існує стереотип-якщо щось має тіньовий бік, то це вже однозначно матиме негативний аспект. Прикметник **global** має значення: *pertaining to the whole world; worldwide; universal*, себто **Brexit** не лише проблема європейців, а й усієї світової політики.

(49) “Britain had **not yet Brexited**. The world had **not yet** turned.”

У такий спосіб автор продовжує свою думку, та наголошує, що поки Британія не вийшла з ЄС, то світовий порядок ще не змінився, але вживаючи двічі прислівник **yet** з часткою **not**, пан Кедволедар акцентує на певній недовершеності процесу. Але ймовірність того, що **Brexit** змінить світ досить велика. Подальші судження автора підкреслюють тісний зв'язок кампанії **Brexit** з Америкою, безпосередньо з паном Трампом:

(50) “It also reveals **a critical and gaping hole** in the political debate in Britain. Because what is happening in America and what is happening in Britain **are entwined**. **Brexit and Trump are entwined**.”

У першому реченні, вживаючи словосполучення **a critical and gaping hole** автор має на увазі саме **Brexit**. *Cambridge Dictionary* подає наступну дефініцію до прикметника **critical**: *saying that someone or something is bad or wrong*, а прикметник **gaping** трактує як *gaping hole or other opening is very large*. *Oxford Dictionary* тлумачить іменник **hole** як: *a hollow space in something solid or in the surface of something*. Тобто вжите словосполучення **gaping hole** звучить як тавтологічний вираз, і автор наголошує, що **Brexit** це ніби небезпечна щілина, отвір у цілісній структурі Європейського Союзу, яка може завдати чималих збитків такій серйозній організації. Європейська спільнота має внутрішню

єдність, сприймається як єдине ціле, і раптом така потужна пробоїна – **Brexit**. У наступному реченні автор пов'язує Америку і британський Brexit прикметником *entwined*. *Cambridge Dictionary* висвітлює це означення таким чином: *closely connected or unable to be separated*. Автор наголошує, що Трамп і **Brexit** тісно пов'язані. Зі слів автора стає очевидним той факт, що **Brexit** не є власне британським проектом. Журналісти видань *The Guardian* та *The New York Times* провели розслідування, у якому розсекретили зв'язок аналітичної структури *Cambridge Analytica* з передвиборчими технологіями Дональда Трампа та відзначили їхній можливий цільовий вплив на потенційних учасників референдуму **Brexit**.

Джон Макс Сміт є автором статті “My Dad, Harry Leslie Smith, Once Inspired Labour Conference. But This (51) **Brexit Fudge** Would Have Saddened Him” британського видання *The Independent* [83]. У самій назві автор вживає словосполучення **Brexit fudge** і одразу налаштовує читача на розуміння несприйняття ним процесу **Brexit**, який навряд у майбутньому призведе до хороших результатів.

(52) “*And I know what he'd have thought this year: he'd have wanted to see the party rally to fight against an untenable, devastating Brexit.*”

Джон Макс Сміт вживає яскраві, підсилюючі прикметники *untenable*, *devastating*, які асоціюються з чимось абсолютно неприйнятним та згубним, яким і вважає сам процес **Brexit**. Використовуючи дієслово *to fight against* він переконує, що з **Brexit** потрібно боротися, робити усе для того, щоб не допустити вихід Британії з лав Європейського Союзу.

(53) “*This is no time to see which way the wind is blowing. Brexit was foisted on this nation by those who seek to excessively profit from our misery, and it has become an existential crisis.*”

Автор вживає характерне дієслово *foisted on*, припускаючи при цьому, що **Brexit** штучно створений процес тими людьми, котрі хочуть спекулювати на темі

страждань та бідності. Джон Макс Сміт зазначає, що **Brexit** перетворився в *existential crisis*. *Cambridge Dictionary* подає наступну дефініцію до прикметника *existential*: *relating to a philosophy (system of ideas) according to which the world has no meaning and each person is alone and completely responsible for his or her own actions*. Така фраза свідчить про те, що **Brexit** сприяв розвитку екзистенційної кризи в Британії, під час якої британці повинні обрати своє майбутнє, усвідомивши при цьому, що всю відповідальність за свій вибір несуть вони самі. Якщо розглянути екзистенціалізм як філософський напрям, то одним із основних постулатів цього руху є протидія особистості ворожому суспільству, яке нав'язує свої ідеали та переконання. Очевидно, що така опозиція і таке протиборство нагадує стосунки Британії з Європейським Союзом. Останнє речення статті звучить, як порівняння **Brexit** з політикою Росії:

(54) “**Brexit** is like Russia to an invading army: *too big to tackle without defeat*.”

Занадто далеко зайшов цей процес, його масштаби вийшли за межі країни, і у будь-якому випадку Британія понесе втрати. Але Британія все ж має мобілізувати усі свої сили та уміння, задля того, щоб зробити **Brexit** найменш болючим для свого народу.

У статті Вільяма Кігана (55) “**Brexit** Is a *National Tragedy* in the Service of Narrow Self-Interest” виданню *The Guardian* йдеться про економічні наслідки референдуму для британської економіки [70]. Автор сміливо порівнює **Brexit** з національною трагедією. *Dictionary.com* трактує *tragedy* як: *a lamentable, dreadful, or fatal event or affair; calamity; disaster*. Тобто, така трагедія, горе, загальнонародне нещастя, безнадійна подія виражає глибоку стурбованість британської нації. Вживання іменника *tragedy* підсилює той факт, що більш за все **Brexit** матиме нещасливий кінець для Великої Британії. У наступних абзацах Вільям Кінг наводить приклади цікавих цитат професійних економістів щодо ситуації навколо **Brexit** і однією з них є наступна:

(56) “*There is now abundant evidence that no form of **Brexit** would be chosen by any **sane administration**, and many of us – as is clear from public demonstrations – have not yet given up hope that **in the end the best Brexit is indeed no Brexit**.*”

Тобто, тисячі британців уже втомились від усіх спекуляцій, і вважають, що найкращим можливим рішенням є все ж відсутність **Brexit** як такого. Вживаючи фразу **sane administration**, економісти наголошують, що будь-який розсудливий управлінець розуміє, що жодна угода не зможе знівелювати ті численні проблеми та недоліки, які завдасть **Brexit** по британській економіці. Прислівник **indeed** підкреслює, що фраза **the best Brexit is indeed no Brexit** в дійсності характеризує перебіг проблеми та показує можливі способи її вирішення. Якби переговори не проводились, якби угоди не були підписані, однаково Британія понесе величезні збитки за своє рішення покинути Євросоюз. Відсутність чітко прописаного механізму може прямо вплинути негативними наслідками на рівень життя у державі.

Публікація Тома Кеннона і Алана Пека (57) “Alliance Needed to Solve **Brexit Impasse**” присвячена характеристиці думок опозиціонерів щодо стратегії Бориса Джонсона по **Brexit** [60]. Словосполучення **Brexit impasse** дуже влучно описує нинішній стан справ, до якого дійшов **Brexit**. *Cambridge Dictionary* подає наступну дефініцію до слова **impasse**: *a situation in which progress is impossible, especially because the people involved cannot agree*. Тобто, відсутність розвитку, будь-якого руху, повна нерухомість паралізує вихід Великої Британії з Європейського Союзу. Таким чином, процес ніби у безвихідному становищі, у якому кінця-краю геть не видно, і знову ж таки хаотичний. Учасники переговорів не можуть дійти такої спільної згоди, яка була б прийнятною для обох сторін. Ніхто не може передбачити, якою ж буде завершальна частина переговорів про **Brexit**.

Стаття Джона Харріса британському виданню *The Guardian* (58) “**Brexit May Feel Apocalyptic – but Radical New Ideas Are Taking Root**” описує авторські підсумки про трирічний хаос навколо британського референдуму [67].

Означення **apocalyptic**, яке характеризує **Brexit**, трактується за *Cambridge Dictionary* як: *showing or describing the total destruction and end of the world, or extremely bad future events*. Тобто, ми бачимо, що **Brexit** порівнюється з апокаліпсисом, який з грецької мови означає “розкриття, виявлення”. У такому порівнянні відчувається певний символізм. У давнину книги, у яких був присутній апокаліптичний сенс були створені для того, щоб перетворити якісь прямі речі у символи. Так само і **Brexit**, ніби обвитий пеленою популістських гасел, пустих обіцянок, несправджених надій містить в собі якийсь прихований, незрозумілий підтекст. Напевне вже тільки через роки людство дізнається якою ж була справжня мета усього цього загадкового процесу та виявить усі секрети навколо таємничого британського референдуму **Brexit**.

(59) *“Three years of chaos have opened space for big, bold progressive thinking, offering a new sense of hope.”*

Джон Харріс, як і більшість його колег, вживає характерний для **Brexit** синонім **chaos**. Цілковита трирічна плутанина, повний сумбур, безладне нагромадження різних ідей, збентеженість людей створили негативну конотацію навколо **Brexit**. Своєрідний хаос думок панує серед британських та європейських парламентарів, і такий безлад не дозволяє простим британцям сформулювати якусь однозначну позицію.

(60) *“Who would now dare to find hope in among the Brexit nightmare?”*

Знову ж таки, автор порівнює **Brexit** з нічним жахіттям, страшним кошмаром і наголошує, що немає ані крихти світла, жодного промінчика надії на щасливий кінець. Пан Харріс продовжує свою думку у наступному реченні:

(61) *“Last week I was at the Labour party conference, where Brexit was a reliable source of angst and division, and the often rancorous atmosphere regularly suggested yet more impending doom.”*

Процес виходу Британії з Європейського Союзу став причиною багатьох непорозумінь і суперечностей. *Cambridge Dictionary* трактує **angst** як: *a feeling of*

extreme anxiety and unhappiness. Стан неспокою, тривоги, стурбованості викликає розподіл британців на два табори: тих хто за вихід та противників розірвання відносин з ЄС. **Division** у тому ж *Cambridge Dictionary* тлумачиться як: *the act of separating something into parts or groups, or the way that it is separated*. Варто зазначити, що іменник *division* є синонімом до вже згаданого *disunity*, котрий ми аналізували у англомовному дискурсі Європейського Союзу. Тобто, і британці, і жителі ЄС однаково виокремлюють **Brexit** як явище поділу єдиної Європи. З самого початку, напевне ідейні натхненники **Brexit** планували створити такий ефект референдуму, щоб піднести дух британців, їхню єдність, вселити надію, що Велика Британія чудово буде існувати і без ЄС, який забирає з їхнього державного бюджету мільйони. Однак, **Brexit** призвів до розколу нації, проблем розмежування кордонів та багатьох інших економічних та політичних складностей.

(62) “*Since 2016 **Brexit has been transformed** from the **modest and endlessly beneficial readjustment** promised by the pro-leave campaigners – £350m extra a week for the NHS, and all that – to a **revolutionary project** in which **national harm might have to be accepted in pursuit of sovereignty**.*”

Джон Харріс вживаючи фразу **Brexit has been transformed** натякає на те, що процес змінив свій вигляд, свою початкову форму, зробився інакшим, не таким як був з самого початку. Процес такої трансформації відбувався під пильним оком тисячі британців, адже риторика навколо **Brexit** змінювалась мало не щодня. Вартою нашої уваги фразою і є **modest and endlessly beneficial readjustment**. *Dictionary.com* трактує прикметник **modest** ось так: *having or showing a moderate or humble estimate of one's merits, importance, etc.; free from vanity, egotism, boastfulness, or great pretensions*. Тобто, **Brexit** планували як спокійний, не різкий, помірний процес. Наступне означення **beneficial** характеризує основну мету започаткування такого процесу як **Brexit** – формулювання бачення світлого майбутнього Британії без ЄС. *Oxford Dictionary* подає наступну дефініцію до прикметника **beneficial**: *tending to help; having a*

good effect. **Brexit** у початковому своєму прояві мав велику місію – допомогти стати Британії окремою, потужною, економічною одиницею без будь-яких втручань з боку європейського альянсу. Іменник **readjustment** трактується за *Cambridge Dictionary* як: *the process of changing in order to fit a different situation, or the act of changing something slightly in order to improve it.* Тобто, перш за все **Brexit** не різкий, стриманий, корисний, проте тривалий реорганізаційний процес, який мав стати планом великого процвітання Британії. Проте, через величезну кількість популістичних гасел, постійних взаємозвинувачень, відсутність чіткого і принципового плану дій, і нерозуміння британцями як їхня держава має покинути лави ЄС відбувається повна, неочікувана трансформація процесу у так званий «революційний проект». *Dictionary.com* подає наступну дефініцію до прикметника **revolutionary**: *pertaining to, characterized by, or of the nature of a revolution, or a sudden, complete, or marked change; radically new or innovative; outside or beyond established procedure, principles, etc.* **Brexit** стає пройнятий духом, ідеями, настроями революції, яка може викликати докорінні зміни в системі не тільки Великої Британії, а й змінити засади світового політичного порядку. Тобто, очевидно, що кардинальних змін вже не уникнути. А проблеми, які виникли після результатів референдуму звичайно внесуть ноту радикальних настроїв серед суспільства. Взагалі, революція у своєму вигляді відбувається для того, щоб змінити не якусь певну сферу, а загалом функціонування цілої системи. Не відкидаємо і можливості європейської, політичної революції, до якої може призвести **Brexit**. Навіть якщо проаналізувати походження слова революція від латинського “*revolutio*”, то можна зазначити, що префікс *–re-* означає повернення, а корінь *–vol-* свідчить про здатність щось крутити, повертати. Тобто, первинною ідеєю **Brexit** було все ж повернення «Британії британцям», зробити її незалежною від інших європейських інституцій. Вже і тоді можна було прослідкувати внутрішній, прихований, революційний підтекст. Далі яскравим словосполученням цього речення є ***national harm might have to be accepted in pursuit of sovereignty.*** Отже, Джон Харріс вже навіть апелює до поняття суверенності Великої Британії, оскільки проблема кордонів Північної

Ірландії стоїть на порядку денному. Автор висловлює свою думку таким чином, що жителі Великобританії мають прийняти з розумом ті збитки національного масштабу, які їм принесе **Brexit**, задля збереження цілісності та контролю кордонів. Іншими словами питання про неймовірні, складні наслідки **Brexit** вже є очевидними та невідворотними, а проблеми суверенітету є значно глобальнішими та потребують негайного вирішення. Тепер за своє швидке, необдумане рішення покинути Європейський Союз Британія повинна нести величезну відповідальність. З кожним днем питань усе більше, а чітких відповідей серед представників британського політикуму давно вже не чути.

Наступною статтю нашого аналізу є публікація видання The Guardian “Britain's Nurse of the Year' Blames **Brexit** for Mental Breakdown” [80]. У ній ідеться про те, що відомий іспанський лікар, який працює у Великобританії глибоко стурбований процесом впливу **Brexit** на ментальне здоров'я жителів країни, оскільки він і сам є прикладом того, що **Brexit** може бути причиною психічних проблем.

(63) “*A Spanish healthcare worker who was named Britain's nurse of the year has said he had a **mental breakdown** because of **Brexit**.*”

Джоан Понс Лаплан зазначає, що **Brexit** став причиною його нервового зриву. *Cambridge Dictionary* подає наступне тлумачення терміну **mental breakdown**: *a period of mental illness, usually without a physical cause, that results in anxiety, difficulty in sleeping and thinking clearly, a loss of confidence and hope, and a feeling of great sadness*. З цього ми можемо зробити висновок, що **Brexit** настільки глибоко проник у всі сфери людської діяльності, що навіть може спричинити шкоду для психічного здоров'я британців. Постійний стан неспокою, турбот, хвилювання довкола процесу виходу Британії із ЄС можуть призвести до певних розладів нервової системи. Пан Лаплан має серйозні занепокоєння щодо подальшого працевлаштування на теренах Британії та зазначає:

(64) “*I think **Brexit is the biggest con**. What frightens me is that with no deal still on the table, they are playing **Russian roulette** with people’s lives, which has a serious impact on patients and on people like me.*”

Він вважає, що процес **Brexit** – це справа, яка здійснювана лише з метою наживи. *Cambridge Dictionary* трактує **con** як: *a trick to get someone's money or make someone do what you want*. Вживаючи найвищий ступінь порівняння до прикметника **big**, авторка зумисне підсилює емоційну складову словосполучення. Тобто, великий обман, хибне сприйняття дійсності, яке зумовлене викривленим відображенням **Brexit** спекують на прикладі людських доль. Вислів **Russian roulette** відображає ставлення політиків до **Brexit**, і вони грають у нього, немов у азартну гру. Вираз “російська рулетка” означає потенційно ризикований крок із досить непередбачуваними наслідками. Отже, **Brexit** – це ризик, гра з вогнем, абсолютна непередбачуваність. Постійна панівна влада грошей, а отже неодмінна можливість наживи та збагачення можуть спричинити глобальні, непередбачувані наслідки для цілої країни. Ошуканство британців, неправдиві гасла та нечіткі вчинки і дії вже зайшли так далеко, що навіть мінімальних обрисів кінця вирішення проблеми і досі не видно.

Отже, у ході дослідження англомовного, британського медійного дискурсу, ми з'ясували, що прихильники виходу держави з ЄС подають **Brexit** як унікальний шанс, свободу вибору, можливість позитивних змін, а отже і краще майбутнє. Однією з найвиразніших характеристик **Brexit** є вираз **battle for Britain**, у якому наголошується на суттєво-відмінних поглядах Британії та ЄС на майбутнє Європи. Противники **Brexit** акцентують увагу на тому, що **Brexit** є таємною, глобальною операцією, не без впливу зовнішніх сил, стрибок в темноту, невідомістю, національною трагедією, апокаліпсисом, революційним проектом, підступним шахрайством та великим злочином проти британської нації. Попри такі контрастні бачення одного і того ж явища, все ж британські журналісти знаходять спільні тези для характеристики **Brexit**: це його масштабність, значимість та впливовість. Якщо у європейському дискурсі ми

простежили негативну оцінку цього феномену, то у британському ми побачили і позитивні настрої щодо **Brexit**, хоча звичайно і у меншості.

2.3. Концептуальні метафори **Brexit** в англомовному медійному дискурсі ЄС та ВБ

У нашому дослідженні, проаналізувавши феномен **Brexit** у європейському англомовному дискурсі, ми можемо виділити чотири основні метафоричні концепти: **BREXIT IS DISASTER**, **BREXIT IS BOMBSHELL**, **BREXIT IS TURMOIL**, **BREXIT IS NIGHTMARE**.

Якщо ми розглядаємо концептуальну метафору **BREXIT IS DISASTER**, то нам варто зазначити, що сферою-джерелом є **NATURAL DISASTER**, а сферою-ціллю є **POLITICS**, між ними відбувається проекція, внаслідок якої утворюється метафора. Тобто, відбувається концептуальне перенесення поняття з однієї сфери на іншу, завдяки своєрідному містку, яким виступає когнітивне перенесення. Очевидно, що для того, щоб такий взаємозв'язок існував, потрібно виокремити та підкреслити основні, спільні характеристики для обох процесів. Когнітивна метафора **BREXIT IS DISASTER** має наступні концептуальні відображення:

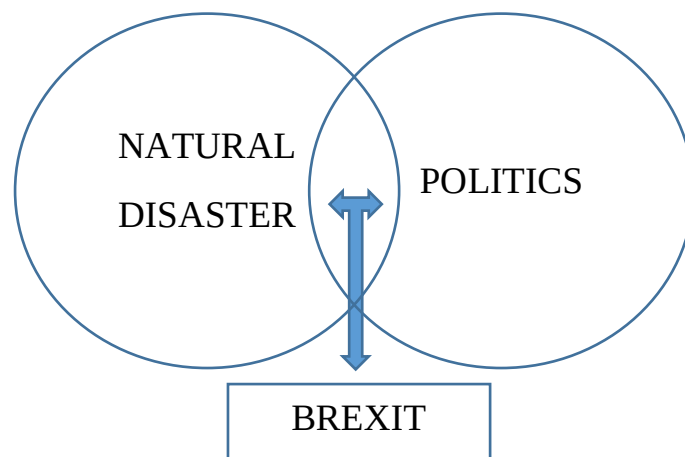

Рис.2.2 **BREXIT IS DISASTER**

1) *Тяжкі трагічні наслідки, знищення або ж тотальна руйнація чогось.* Як неймовірна сила будь-якої природної стихії, наприклад цунамі (див. прикл. 28) може вщент зігнати зі світу величезні масиви, так і **Brexit**, як політично-

економічне явище може завдати нищівного удару по багаторічній ідеї пан'європейської нації та єдиної Європи.

2) *Непередбачуваність, раптовість, несподіваність події; неможливість вчасно попередити.* Переважна більшість природних катаклізмів має непередбачуваний характер і стається миттєво. Прикладом такого непередбачуваного, природнього лиха можуть бути сейсмічні коливання (див. прикл. 30), виникнення яких дуже важко спрогнозувати. Досить контroversійним є той факт, що думки про вихід з лав ЄС зародились ще у далекому 2011, на фоні економічної кризи, але якщо ми говоримо про власне несподіваність події, то такою okazією стали результати референдуму, які приголомшили не тільки Європу, а й увесь світ.

3) *Матеріальні втрати та збитки; надзвичайна економічна шкода.* Направду очевидними є масштаби руйнацій після природних лих, наприклад шторму (див. прикл. 6), а отже і надзвичайно великі за розмірами грошові витрати. Хоча на сьогоднішній день Британія ще не покинула європейську родину, але все ж провідні, світові економісти вже підраховують мільярдні збитки лише за період так званого виходу, який фактично знаходиться у стані глибокої кризи. Ніхто достеменно не може навіть прогнозувати, скільки ще мільярдів євро повинна буде сплатити Британія після офіційного виходу.

4) *Людські жертви.* Найбільшу цінність у всесвіті становить людське життя. І якщо ми, маючи на увазі катастрофи природного характеру, можемо говорити прямо про смерті тисячі людей, то у ситуації з **Brexit** поняття людських жертв має інше тлумачення. У випадку **Brexit**, ми розуміємо жертву як людину, яка переживає великі неприємності, труднощі, які пов'язані з соціально-економічним станом у державі, наприклад жертва безробіття або жертва економічної кризи, яка очевидно досить скоро може постукати у двері Британського Королівства.

5) *Істотна зміна, різкий перелом у суспільному житті.* Будь-яке лихо стає причиною важливих, глобальних перетворень на певній території, так і **Brexit** є дуже сильним, пронизливим, виразно-видимим каталізатором змін політичного ладу у Європі.

6) *Порушення нормальної життєдіяльності населення.* Страхітливі наслідки землетрусу (див. прикл. 22), виверження вулкану чи цунамі безпосередньо впливають на якість життя людей, води та продуктів харчування, інфраструктуру, рівень їхнього заробітку. Так як економічні показники Британії вже падають у період зтяжного виходу з ЄС, то вони однозначно матимуть вплив на формування бюджету, а отже і на соціальні виплати простим британцям. Ніхто не може передбачити, яку ж угоду нарешті підпишуть у Брюсселі, і яким чином це вплине на торговельно-економічне партнерство Британії з іншими країнами Європи.

7) *Одне явище породжує інше.* Загальновідомим є той факт, що підземні поштовхи землетрусу можуть спричинити утворення потужних водних хвиль – цунамі, і в такому разі ми можемо спостерігати ланцюжкову реакцію, себто одне явище може бути причиною утворення іншого. Виникнення масштабу такої взаємодії зумовлює безпрецедентні наслідки неймовірних обсягів. Якщо ж ми врахуємо, що **Brexit** може бути тим самим провокуючим фактором, то досить ймовірно, що вихід потужного гравця з Європейського Альянсу може призвести до розпаду союзу як цілісної структури.

8) *Значні масштаби, поширення у всіх можливих напрямках.* Територія охоплення природного лиха зазвичай досить велика, і тому для ліквідації руйнівних наслідків катастрофи залучають усі можливі ресурси. **Brexit** вже давно перестав носити локальний характер, так як його наслідки певним чином матимуть вирішальний вплив на реформацію світового політичного порядку.

9) *Різна тривалість.* Землетрус може тривати до 1 хвилини, в той час як виверження вулкану може затягнутись до декількох років. З самого початку

процесу виходу, лідери кампанії планували якомога швидше домовитись з ЄС про умови договору, але переговори настільки затягнулись, що ніхто не може дати точних прогнозів щодо кінцевої дати **Brexit**. **Brexit** затягнувся, і тому в англomовному дискурсі Європейського Союзу існує таке поняття як *the age of Brexit* (див. прикл. 33).

10) *Явища мають тенденцію до різкого наростання*. З кожною секундою сила природної катастрофи збільшується, наприклад трясина все більше засмоктує свою жертву (див. прикл.18), так само відбулось і з **Brexit**. Кожного місяця нові новини, нові прем'єри, щоразу нове відтермінування кінцевої дати угоди тільки породжували ще більшу кількість уваги та інтересу до процесу виходу Британії з ЄС. Очевидно, що такий наростаючий хід подій з плином часу перетвориться у вогневу точку, і тоді Британія буде зовсім в іншому статусі на політичній арені, аніж є зараз. Прогнозувати абсолютний стрибок у економічну могутність та незалежність від Європи, або ж навпаки стовідсоткове сходження з світового фінансового Олімпу досить рано, адже питання про угоду все ж залишається відкритим.

До нашої узагальненої, концептуально- метафоричної групи **BREXIT IS DISASTER** входять також наступні метафори: **BREXIT IS SEISMIC MOVE**; **BREXIT IS BREXQUAKE**, **BREXIT IS TSUNAMI**, **BREXIT IS QUAGMIRE**, **BREXIT IS STORM**. Усі ці метафори зводяться до єдиного, загальної сфери – природні катастрофи та стихійні лиха. Проаналізувавши спільні, яскраві, очевидні та беззаперечні схожості двох понять, двох потужних явищ, можемо сказати, що завдяки такому когнітивному відображенню метафора звучить виразно та креативно. Природа концептуальних метафор така, що здатна проявляти виразні характеристики, але водночас приховувати непотрібні. Під час процесу когнітивного мапування дві сфери певним чином споріднюються та ототожнюються, виявляючи при цьому найбільш виразні, колективні подібності. Автори різних європейських видань порівнюють **Brexit** з катастрофами природного характеру для того, щоб через призму таких стихійних лих

підкреслити усю небезпеку та її глобальні масштаби, яку несе процес виходу Великої Британії з Європейського Союзу.

Наступною концептуальною метафорою для нашого аналізу слугуватиме метафора **BREXIT IS BOMBSHELL**. Сферою-джерелом слугує ARMAMENT, а вже сферою-ціллю виступає знову POLITICS. Використовуючи мілітарні терміни, автори хочуть акцентувати увагу на стані ворожнечі між Британією та ЄС, гострій суперечці, боротьбі за лідерство на європейському континенті. Коли будь-який публіцист вживає таку лексику як *bomb*, *shot*, *fallout*, то він вимагає негайної реакції на існуючу ситуацію, натякаючи на терміновість, необхідність швидко звернути увагу на проблеми у глобальному контексті, або можливо і приховано нагадує, що чимало випадків в історії у боротьбі за першість закінчувались збройними протистояннями, які призводили до невимовного жаху, неопisanого горя та тотальної руйнації людських доль.

Наша метафора **BREXIT IS BOMBSHELL** має наступні когнітивні перенесення:

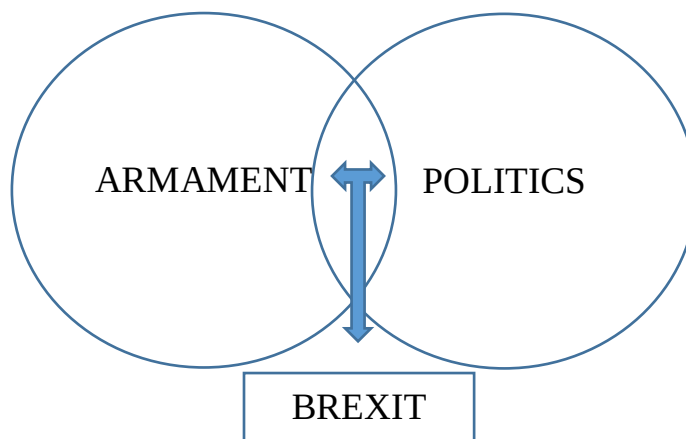

Рис.2.3 BREXIT IS BOMBSHELL

1) *Ефект розриву вибухової речовини*. Механічні суміші речовин здатні до вибуху під впливом зовнішньої дії. Таким зовнішнім чинником слугувало накопичення внутрішніх і зовнішніх проблем ЄС, яке перейшло у кульмінацію, котра вибухнула референдумом з неочікуваними, шокуючими результатами. Комплекс різних речовин з'єднується в одне ціле, в результаті чого стається вибух (див. прикл. 31). Так відбулось і з **Brexit**: в один момент, а саме 23 червня

2016 року, невирішеність складних ситуацій з мігрантами, корупцією, соціально-економічною нестабільністю Європейського Альянсу досягли апогею.

2) *Спричинення руйнівних дій.* Беззаперечними наслідками бомбардувань є знищення, перетворення на руїни, тотальна руйнація якихось об'єктів і території навколо них. У таких випадках бомба виступає основною причиною деструктивного, спустошливого процесу. **Brexit** також можна назвати згубним, підривним, руйнним явищем, оскільки він як той нежданий нищитель “єдиної Європи” може призвести до повного занепаду і розорення найпотужнішої європейської інституції, і в той же час неочікувано може дати поштовх катастрофі глобально- політичного розмаху.

3) *Завдання потужного удару по спеціальному об'єкту.* Зазвичай завданням бомбових ударів є знищення, підрив, деструкція певної, конкретної одиниці господарського, цивільного або ж оборонного значення. З бігом часу історія покаже, чи мали на меті ініціатори та натхненники **Brexit** розвалити Європейський Союз, підрвавши довіру до такої престижної установи. Ототожнення **Brexit** з бомбою в такому контексті є досить доречним, оскільки є стовідсоткова наявність конкретного об'єкта, точної мети, цілі – Європейського Альянсу, по якому мав бути нанесений потужний удар.

5) *Нищівна сила.* Тут різкий, нещадний, сильний вплив ядерної бомби (див. прикл. 20) можна порівняти з ослабленим, виснаженим ЄС, яким він став після британського референдуму.

6) *Становлення загрози для великих територій.* Очевидно, що коли мова йде про наслідки вибуху бомби, то ніхто не може заперечити їхній неймовірний вплив на величезний ареал. Тобто, завдяки **Brexit** така можливість, неминучість виникнення чогось небезпечного, прикрого може поширитись на усю територію Європи, іншими словами на простори 27 держав, якщо ж Британія все ж вийде з ЄС.

7) *Можливість випробовування перед діями.* Мова йде про перевірку певних якостей чи властивостей бомби перед застосуванням, яке можна порівняти з *Grexit*. *Dictionary.com* трактує це поняття наступним чином: *the possible withdrawal of Greece from the eurozone and a return to the drachma as its national currency*. Інакше кажучи, ми припускаємо, що можливо *Grexit* і виглядає як проба, перевірка, попереджувальний постріл (див. прикл. 10), дослідний зразок для **Brexit**. Звичайно, що ідеї *Grexit* та **Brexit** є відмінними, тому що вони передбачали інші системні зміни пов'язані з Євросоюзом, але все ж у випадку з *Grexit* – це був також припустимий, своєрідний вихід з єврозони, тобто відмова від чогось євросоюзного. Мусимо зауважити, що ідея **Brexit** на противагу *Grexit* є значно радикальнішою та навіть революційною.

8) *Висока концентрація чогось.* Якщо бомба – це розривний снаряд, насичений вибуховою речовиною, у якій надзвичайно висока концентрація якихось елементарних частинок, то **Brexit** – це осередок величезного ступеня насиченості проблем, невирішених питань та складностей, які як ті елементарні частинки невпинно кружляли у стінах Європейського Парламенту.

9) *Необмежена потужність.* Досить часто, навіть самі розробники вибухових пристроїв не можуть наповну прогнозувати усю можливу потужність свого винаходу. Початкові прояви ідеї виходу з Євросоюзу також не передбачали той колосальний, грандіозний вплив на європейське суспільство та на світову політику, який **Brexit** має зараз (див. прикл. 31).

10) *Утримання – тягар для економіки.* Впливові держави, які є лідерами ринку зброї витрачають шалені суми на виробництво озброєння. Не секретом є той факт, що кампанія **Brexit** спровокувала спад британської економіки, кожного дня втрачаючи по 700 мільйонів євро. Важкою ношею став референдум для внутрішнього розвитку Британії. Постійне уповільнення, гальмування, стримування просування подальших дій щодо **Brexit** однозначно перевантажує та обтяжує британський економічний потенціал.

Також до узгальненої метафори **BREXIT IS BOMBSHELL**, ми можемо віднести її синонімічні аналоги **BREXIT IS WARNING SHOT** і **BREXIT IS FALLOUT**. Метафори, що стосуються такої військової тематики однозначно спрямовані на термінове реагування та привертання більшої кількості уваги до проблеми. Кожна людина на підсвідомому рівні, почувши військову риторику, задумується про небезпечні наслідки виробництва та використання зброї, відчуваючи неабияку загрозу. Такі ототожнення **Brexit** з бомбами, снарядами, вистрілами змушують читача глибше зануритись у процеси Євросоюзу для того, щоб нарешті зрозуміти наскільки насправду доленосним може виявитись рішення Британії вийти з європейської родини.

Іншою цікавою концептуальною метафорою, яку ми виокремили на базі аналізу англomовних європейських ЗМІ є метафора **BREXIT IS TURMOIL**. Така метафора найбільш вдало підкреслює нинішній стан справ навколо **Brexit**. Трирічну метушню, паніку, постійний неспокій, шумний переполох чітко можна охарактеризувати одним іменником – безладдя.

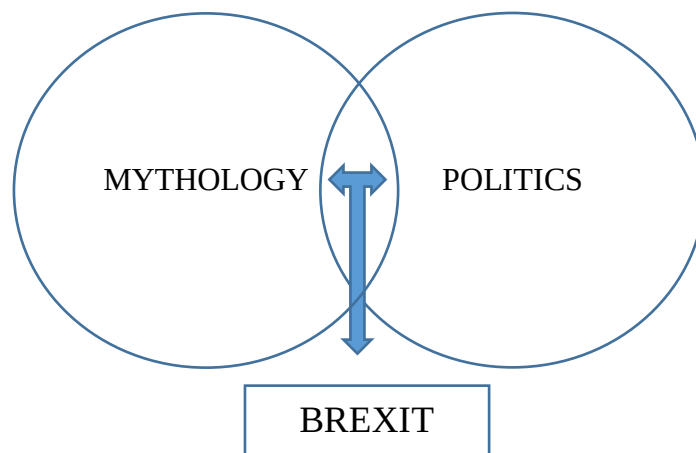

Рис.2.4. BREXIT IS TURMOIL

На базі метафори **BREXIT IS TURMOIL**, ми можемо виділити наступне когнітивне мапування:

1) *Безладність, похапливість або заклопотаність*. Відсутність порядку, схильність до поспіху, бажання швидко все зробити, не акцентуючи уваги на створенні чіткого плану, виразно характеризують **Brexit**, як метушливий та панічний процес (див. прикл. 29). На прикладі британського референдуму ми

можемо відслідкувати, який вплив на політичне життя у суспільстві може мати некерована демократія. Похапцем проголосувавши, тепер британці вже три роки знаходяться у стані нагнітаючої стурбованості та метушливої заклопотаності.

2) *Раптове замішання, розгубленість або прояв страху при справжній чи уявній небезпеці.* Загальнонаціональна розгубленість (див. прикл. 11) охопила землі Сполученого Королівства одразу ж після проголошення результатів референдуму. Британські політики постійно дискутували як вивести країну з ЄС, коли величезна кількість людей хочуть лишитись, як зробити цей політично-економічний крок глобального характеру максимально успішним та нешкідливим для економіки Британії. Зовсім очевидно, що стан неспокою і тривоги, страх перед чимось невідомим паралізував усі прояви таких потрібних, розважливих дискусій як рухатись далі.

3) *Плутанина, сумбур.* Щоразу нові відтермінування угоди про вихід з ЄС є прикладом того, що у політиків немає ефективного плану дій, немає такої угоди, яка була б прийнятна для обох сторін. Британська політична криза відбувається і тому, що неясність і масові непорозуміння є каталізаторами цього хаосу та аж ніяк не можуть сприяти швидкому та безболісному виходу Британії з Європейського Союзу.

4) *Брак будь-якого ладу, порядку, системи, тотальна безсистемність.* Системність являє собою послідовність узгоджених дій, правил, закономірностей, які на жаль не є притаманними **Brexit**, тому що довкола нього існує лише засміченість та безлад (див. прикл. 15). Тому ми спостерігаємо відсутність прогнозування та прийняття рішень, які неминуче призвели до утворення британської політичної кризи.

5) *Здійснюваність не за планом; непланованість, невпорядкованість.* Тут ми можемо порівняти **Brexit** з фізичними характеристиками режимів рідини: ламінарний та турбулентний. Вчені-фізики зазначають, що ламінарний режим – це плавний режим течії, без будь-яких перемішувань чи взаємодій, а от

турбулентний – це невпорядкований рух, який характеризується хаотичними пульсаціями. Тому, такі аналогії уподібнюють **Brexit** до вихора, який неочікувано змінив політичне життя у Великій Британії. І такими своєрідними, хаотичними пульсаціями у вихорі **Brexit** є постійні відтермінування голосування угоди про вихід та розколи в правлячих партіях.

Уже майже три роки британська політична система знаходиться ніби у стані глибокої кризи. Стан спокою та врівноваженості раптово перервався страшним сном, який і досі не може закінчитись. Нечітке, туманне, гнітюче видіння, яке тримає у страху мільйони людей. Якщо ми звернемося до думок відомого австрійського психоаналітика Зигмунда Фрейда про природу сновидінь, то мусимо сказати, що сни – то ніби таємний код, у якому людина знаходить місце для здійснення своїх потаємних бажань. Якщо порівнювати із теорією сновидінь, то **Brexit** і був тим самим потаємним бажанням, приховним сенсом чогось. **Brexit** є секретною, таємничою, навіть конспіративною ідеєю Британії стати найбільш потужною європейською державою у всіх напрямках, лишивши далеко позаду Німеччину, Францію та ЄС з усіма їхніми проблемами.

Якщо ж **BREXIT IS NIGHTMARE**, то можна чітко зрозуміти бажання британців рошифрувати це страхіття та дізнатись що ж насправді воно означає.

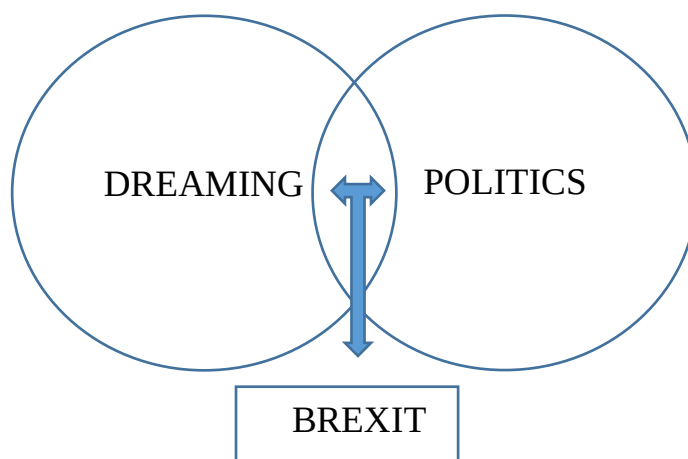

Рис.2.5 BREXIT IS NIGHTMARE

На основі цієї яскравої метафори, ми можемо виділити наступні когнітивні проекції:

1) Містить ситуації небезпеки та психологічного дискомфорту. Коли людині сниться кошмар, то вона гостро відчуває небезпеку, лихо, катастрофу та усіма своїми силами намагається уникнути їх, не хоче, щоб вони стали дійсністю (див. прикл. 1), проте здебільшого такі спроби є марними. Людина ніби відчуває загрозу, але не може нічого зробити, щоб запобігти цьому і стає безсилою, немічною. Той дискомфорт, який приніс **Brexit** Британії сміливо можна порівняти з страхітливим сновидінням. Невирішеність, незручність, невигода є трирічними, акумулятивними причинами британського дискомфорту та хаосу. Британці чітко розуміють, що вони є неспроможними змінити щось у кошмарі під назвою **Brexit**, вони не можуть його перервати, різко прокинутись і все забути, їм залишається лишень чекати настання ранку, себто просвіту, коли можна буде відчути часткове полегшення та вдихнути на повні груди.

2) Страхіття, яке лякає і вражає своїми діями, великою силою, потужністю, гнітючістю (див. прикл. 23). Кошмар – це перебільшене бачення того, що ми боїмось. Багато фахівців психоаналізу стверджують, що такі сни необхідні кожній людині для того, щоб справитись зі своїми страхами, внутрішніми конфліктами. Але на противагу, існує і теорія, що часті кошмари можуть призвести до порушення функціонування мозку. Такі сни провокують у людини стан тривоги перед небезпекою, і можливо автори, вживаючи такі виразні метафори хочуть донести до читачів, що усім треба бути напготові, і якщо **Brexit** то кошмар, то стан тривоги є передвісником ще більшої небезпеки у близькому майбутньому.

3) Події та факти, які наводять страх. Якщо ми розглядаємо **Brexit** як страх, то можна зазначити, що таке відчуття є багатовекторним, оскільки є страх і невідомість (див. прикл. 7) перед виходом з ЄС, і величезне занепокоєння щодо якісного формування і регулювання життя країни вже без участі європейських партнерів. Можливо люди, які стоять за **Brexit** розуміли наскільки сильним є

почуття страху, і що така ситуація змусить людей швидко прийняти потрібне рішення. Але ніхто не передбачив, як далеко може зайти становище, кероване людським страхом. Стан неспокою притуплює діяльність мозку людини, не даючи при цьому приймати правильні, виважені, чітко усвідомлені рішення.

4) Гнітюче сновидіння – реакція душі та організму на зовнішні подразники.

Якщо ми розглядаємо **Brexit** як реакцію на щось, як рефлекс, то зовнішніми подразниками, впливами виступають наступні фактори: залежність від США, бажання Росії впливати на європейську політику, централізація влади у Брюсселі, корупція у європейських інституціях та неймовірно велика кількість біженців у Європі. Очевидно, що така навала проблем та незгод викликала рефлекс у вигляді реакції у формі **Brexit**. Популісти кампанії за вихід вдало та уміло використовували поняття гідності, незалежності, самостійності, рішучості, суверенності для того, щоб знайти відклик у серцях британців. Усі маніпуляції такого роду спровокували реакцію та результати референдуму, в якому більшість жителів Великобританії віддали свій голос за вихід з Європи. У процесах формування рефлексів нервової системи є надзвичайно важливий процес – обробка інформації, і аналізуючи всі події навколо референдуму, можна припустити, що британці ніби пропустили цю фазу.

Отже, проаналізувавши усі концептуальні метафори, які ми виокремили на базі досліджень англomовних європейських видань, можемо впевнено зазначити, що для Європи **Brexit** – це однозначно негативне явище, яке наділене поганими рисами, і яке не заслуговує позитивних оцінок з боку європейців. Для них **Brexit** – це катастрофа глобального масштабу, бомба уповільненої дії, всепоглинаючий хаос, аномальний безлад, страхітливий і небезпечний кошмар, який може призвести до розпаду єдиної Європи. Досить часто європейські ЗМІ трактують **Brexit** як не зрозумілий для громадськості процес, наголошують на його непевності, але все ж вважають його вирішальним моментом в історії Європи. Найбільш видимі концептуальні метафори, які нам вдалось виділити у англomовному медіа-дискурсі ЄС є метафори, які відносяться до сфери

NATURAL DISASTERS. Така тенденція вказує на те, що через призму природних катастроф, Європа хоче звернути увагу суспільства на масштабність, значимість та негативні наслідки **Brexit**.

Під час нашого дослідження британського англомовного дискурсу, ми зуміли виділити наступні чітко окреслені когнітивні метафори: **BREXIT IS BATTLE**, **BREXIT IS GAME**, **BREXIT IS GREAT LEAP**, **BREXIT IS APOCALYPSE**.

Концептуальна метафора **BREXIT IS BATTLE** має наступне когнітивне мапування:

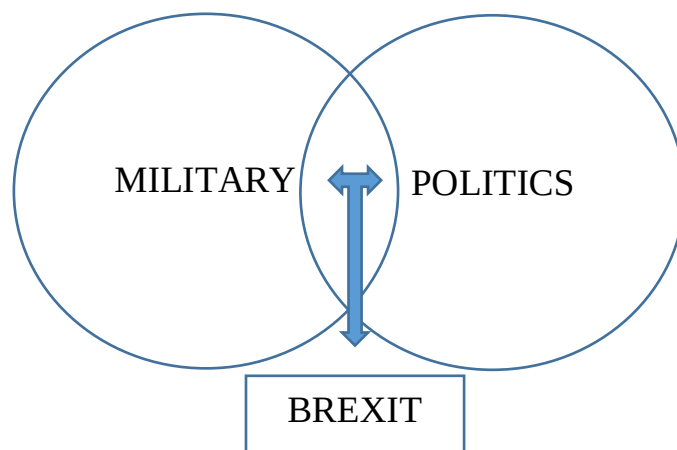

Рис.2.6 BREXIT IS BATTLE

1) *Бій між ворожими сторонами, зіткнення протилежних інтересів.* Сторонами конфлікту виступають Велика Британія та Європейський Союз. Британія завдяки **Brexit** хоче лишити ЄС для того, щоб стати самостійною, незалежною державою, найпотужнішою і найрозвиненішою на території Європи (див. прикл. 39). Головною метою створення Європейського Альянсу було згуртування Європи, тому вихід однієї з держав з найбільш потужною економікою робить ЄС та ВБ конкурентами, кожен з яких захоче бути лідером.

2) *Змагання, боротьба за щось.* Змагання між Європою та Британією буде більш запеклим після реального виходу ВБ, оскільки вона захоче довести усьому світові, що ЄС як міждержавна інституція насправді не відіграє такої важливої

ролі як колись. Будучи століттями найпотужнішою країною світу, Британія не захоче здавати свої лідерські позиції і має унікальний шанс впровадити усі свої стратегічні задуми в життя (див. прикл. 34). З точки зору британських медіа, **Brexit** змусить Британію домогтися кращих економічних показників аніж у Європі, а поривання до здобуття першості може розпалити неабиякий конфлікт між колишніми компаньйонами.

3) *Агресивна діяльність спрямована на досягнення власних, державних, військово-політичних результатів.* Агресивні сутички часто пов'язані з такими дієсловами як *hit* та *hurt* (див. прикл. 43,46), оскільки однозначно вони завдають непоправну шкоду. Якщо про бойові конфлікти мова не йде, то про політичні сутички годі й мовчати. Кожна зі сторін суперечки захоче отримати провідні позиції у процесах, які стосуватимуться політичного панування на Європейському континенті. Військова потужність Сполученого Королівства є однією з найбільших на теренах Європи, і як тільки Британія покине ЄС, то очевидно що Європа буде змушена досягнути вигідних умов з Британією у військовому секторі.

4) *Вирішення стратегії розвитку держави.* Про доленосність рішення британців покинути лави ЄС годі й казати. Хід подій **Brexit** однозначно змінить умови життя британців, адже для них це унікальна можливість модифікувати політичне життя держави (див. прикл. 38), однак проблема полягає в тому, що на даний момент ніхто не може передбачити, якими саме будуть ці зміни: успішними або ж безуспішними. Стрибок уперед або ж два кроки назад. Майже завжди такі події в історії держав стають переломними моментами на шляху розвитку держави.

5) *Територія охоплення.* У нашій роботі ми вже неодноразово згадували про глобальність **Brexit**, як політичного феномену, і тому, порівнюючи його з битвою, боротьбою ми ще раз повинні чітко окреслити межі британського процесу. Кожна битва має якісь територіальні межі, так і **Brexit** не є винятком. Оскільки, ми називаємо процес **Brexit** глобальним, то з впевненістю можна

сказати, що він давно стосується не лише Британії. Усі країни Європейського Союзу гарантовано відчують вплив таких істотних змін. Таємницею залишається і як Британія буде будувати стосунки з Європою, чи все ж буде американсько-орієнтованою.

6) *Довготривалість*. Збройні протистояння можуть тривати місяцями або ж затягнутись до кількох років. Уже три роки Британія живе в невідомості та хаосі. Затяжність та довгочасність процесу тільки підсилює усі складності та проблеми довкола **Brexit**.

7) *Наявність союзників*. Як тільки процес **Brexit** почав зароджуватись та формуватись, то одразу ж можна було виокремити його прихильників та противників, що очевидно розділяло населення (див. прикл. 45). Дуже часто позиції відомих політичних діячів змінювались в унісон разом із плином подій. Хоча іменник “*союзник*” є більш характерним для якихось яскраво- виражених військово- політичних конфліктів, то у ситуації навколо **Brexit** більш доречно вживати схожі за значенням слова такі як симпатик, прибічник або ж прихильник.

8) *Результати можуть змінити геополітичний порядок*. Як і будь- яка битва може призвести до перерозподілу територій, так і **Brexit** може ще більше відмежувати і так острівну Британію від європейських держав. Звичайно, що Сполучене Королівство не зможе опинитись в тотальній ізоляції, але все ж її рішення покинути європейську родину однозначно матиме серйозні наслідки.

Під час аналізу британського медіа-дискурсу ми неодноразово зустрічали наступні характеристики до явища **Brexit**: *lose-lose game*, *win-win game*, *Russian roulette*. Вживання таких іменників налаштовує читача на проведення тотожностей між політичним процесом глобального масштабу та між розвагою, забавою, веселощами.

Саме тому, варто виділити коцептуальна метафору **BREXIT IS GAME**:

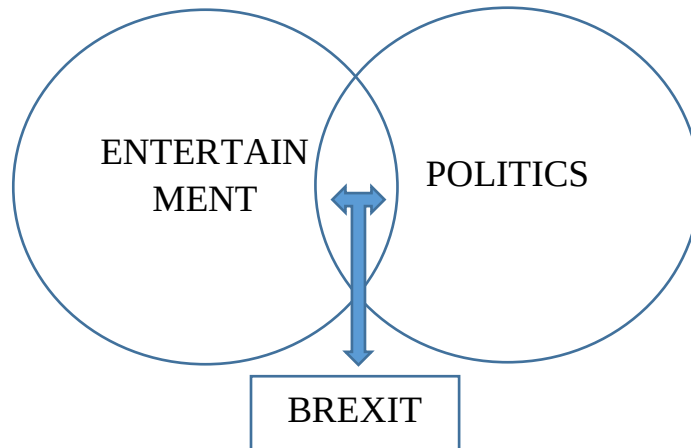

Рис.2.7 BREXIT IS GAME

1) *Сукупність правил, прийомів, заснованість на певних умовах.* У будь-якій грі існує певна система правил та умов, завдяки якій усі учасники стають рівноправними. Стаття 50 Лісабонського договору допускає можливість виходу будь-якої країни з ЄС. За іронією долі її автором став саме британський дипломат лорд Керр Кінлохардський. Оскільки такий прецедент трапився в історії Євросоюзу вперше, то зразкового або ж навіть будь-якого прикладу як вийти з Європейського Альянсу не існує. Тобто, по суті Британія творить цю систему правил сама. Основна відмінність між грою, як розважальною забавою та **Brexit**, як політичним процесом, є те що забава побудована на вже сформованих нормах, а от **Brexit** сам створює такі правила виходу.

2) *Азарт, сильне захоплення чим-небудь.* Зазвичай гра розпалює між учасниками таку конкуренцію, яка привносить у гру величезний азарт, запал, завзяття отримати перемогу і стати кращим. Так і відбулось з **Brexit**. Кожен новий прем'єр обіцяв, що доведе справу до кінця. Пристрасть, брак розсудливості, таємничість, відчайдушність перетворили **Brexit** на гру всесвітнього масштабу (див. прикл. 48).

3) *Можливість робити ставки.* Величезна сума грошей витрачена на **Brexit** людьми, які були спонсорами процесу. У виході Британії з ЄС вони вбачали свої корисливі цілі, поставивши на терези долю цілої держави. Досить часто, під час узгодження ставок шахрайство відіграє важливу роль, впливаючи

на подальший хід гри. У розважальній грі ставка – це грошовий внесок, який гравець або програє, або матиме щастя виграти наприкінці забави. Тому, коли справа йде про великі гроші, злодій легко може вдатись до махінацій (див. прикл. 47). **Brexit** – це теж своєрідна ставка, небезпечна гра (див. прикл. 64), яка у кінцевому результаті покаже, що ж отримала Британія насправді – приголомшливий успіх та тотальне лідерство на континенті чи ж гіркий урок популізму, невваженості та необізнаності.

4) Непередбачливість: однакова ймовірність як виграти, так і програти.

У справжній грі ніколи не можна з самого початку передбачити хто буде лідером (див. прикл. 36), а хто пастиме задніх (див. прикл. 42), окрім випадків з підкупамі. Експерти з економіки намагаються дати якісь приблизні прогнози, що ж відбуватиметься з Британією після реального виходу з ЄС, проте точність таких прогнозів не можна назвати надійною, оскільки такої події в історії Європи ще не було. У математиці є цілий розділ, присвячений вивченню випадкових явищ та процесів, з яких формуються певні закономірності. Як ми і зазначали в пункті 1 когнітивного мапування метафори **BREXIT IS GAME**, правила та основні положення виходу будуть вже сформовані на прикладі **Brexit**.

5) Вміле користування або ж недосвідченість. У ході розважальних ігор завжди видно хто є умільцем, а хто вперше незграбно та трішки невміло намагається зрозуміти суть гри. Якщо **Brexit** то гра, то Британія в ній той самий недосвідчений новачок, який розуміючи, що не існує правил гри борсається в популістичному, темному морі, у якому не видно обрисів берега.

6) Ігри-симуляції, які мають на меті навчити гравця приймати екстремальні рішення. Одним з видів ігор є ігри-симуляції, які змушують гравця швидко приймати рішення. **Brexit** змусив британців швидко прийняти рішення, за вони чи проти виходу, хоча поспіх у такій справі є абсолютно неприйнятним.

7) Постановка задач, які можна вирішити логічним аналізом. Для того, щоб стати успішним, виграти гру кожен гравець розробляє свою власну стратегію,

яка приведе його до успіху. Аналізуючи свої кроки, свої ходи, учасник гри намагається логічно проаналізувати свої помилки в процесі гри для того, щоб мати успіх. Якщо **Brexit** то гра, то Британія як гравець не розробила своєї стратегії, не обмірковує свої кроки, не думає про ходи наперед і тому гра перетворилась в хаос, плутанину, цілковитий сумбур. Відсутність розпорядку та чіткої лінії поведінки можуть призвести до програшного кінця.

8) *Пошук виграшної стратегії.* Хоча автори й ототожнюють **Brexit** з грою, якій притаманна розробка успішного плану дій, проте для **Brexit** навпаки характерна відсутність будь-якої стратегії. Будь-які результативні операції завжди окреслюються наявністю успішного планування. **Brexit** без чіткого напрямку дій здається приречений на провал та поразку.

Під час нашого аналізу, ми виявили ще одну яскраву, орієнтаційну метафору. Метафорична модель **BREXIT IS GREAT LEAP** має такі когнітивні перенесення:

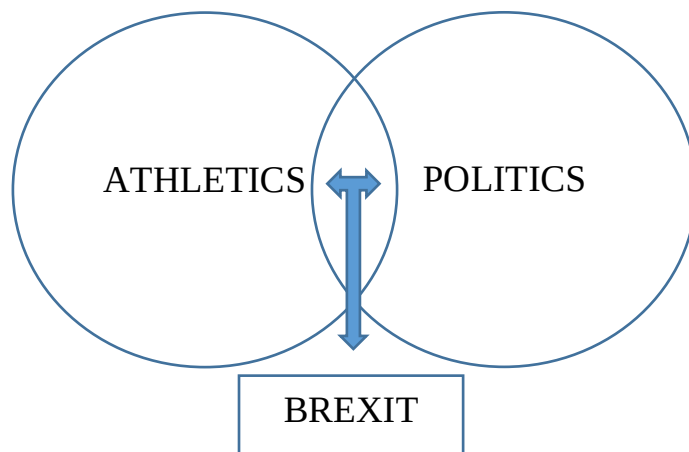

Рис.2.8 BREXIT IS GREAT LEAP

1) *Рух тіла від точки опори.* Якщо аналізувати стрибки як спортивну вправу, то цілком закономірним є процес відштовхування від землі. Опорою для **Brexit** слугував Європейський Союз, який підтримував Британію, надававши їй свою допомогу та захист. В один момент така опіка і тісний зв'язок здались Британії більше не потрібними, і тоді вона починає свій рух від ЄС. Знову ж таки

стрибок є неоднозначним, оскільки він може бути успішним, а можна і зламати ногу під час ривка.

2) *Різка, нерівномірна зміна в чому-небудь.* Професійні стрибунки довго готуються до змагань, а от новачки, люди без досвіду можуть зробити це різко, неочікувано, раптово, і тому можуть лише нашкодити собі. Ймовірність успішного стрибка у таких людей значно менша, ніж можливість підірвати своє здоров'я. Британія не була готова до результатів референдуму **Brexit**, і тому він став саме таким різким, необачним скакунцем, котрий плигнув у невідомість. У процесах державного рівня повинна бути абсолютна відсутність будь-якої переривчастості, мінливості, непостійності та несталості задля вирішення якоїсь проблеми.

3) *Стрімке підвищення або ж падіння у щось.* Стрибок – це завжди рух, але питання, чи це шлях вперед, чи два кроки назад. Велика Британія наважилась на радикальні зміни невідомого характеру. **Brexit** – невизначеність, яка може спричинити проблеми надзвичайної складності для усієї Європи (див. прикл. 40).

4) *Потреба в хорошій підготовці.* Щоденні важкі та виснажливі тренування стають обов'язковою умовою роботи легкоатлетів у процесі підготовки до змагань. Запас знань, навичок, набутих у процесі практичної діяльності стає безцінним досвідом для стрибунка вже на самих чемпіонатах. Проте британські політики, які очолювали рух за вихід з європейської родини мали б обов'язково узгодити стратегію рішень щодо виходу, яка була б прийнятною і для Європи і для самої Британії. Якщо відсутність досвіду можна пояснити, то за нестворення задуму, проекту, який би передбачав розвиток процесу **Brexit** Британію вже починають жорстко критикувати світові ЗМІ.

5) *Ризик.* Рішення **Brexit** можна назвати сміливим ініціативним вчинком з боку Британії, із сподіванням на позитивний результат, але очевидно, що це непевність, слизький шлях (див. прикл. 41). Напевно у 2016 році, британцями не

була усвідомлена можливість великої небезпеки, яка чекає на них після виходу із Європейського Альянсу.

Цікавим фактом є те, що у британському дискурсі теж неодноразово зустрічались поняття *хаос* та *безлад*, як і в європейському. На базі метафори **BREXIT IS APOCALYPSE**, ми розглянули наступне когнітивне мапування:

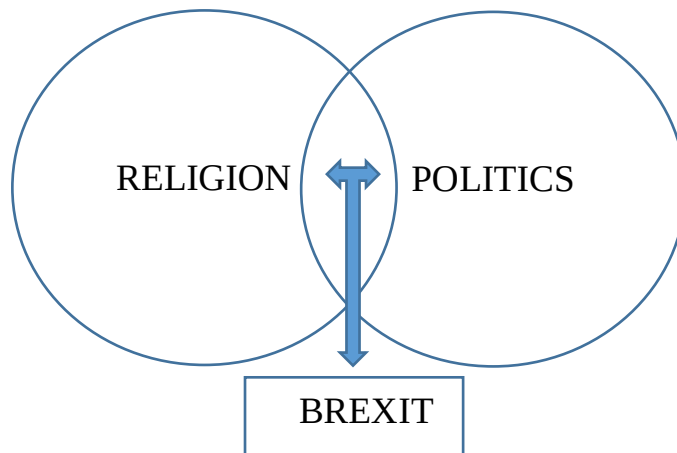

Рис.2.9 BREXIT IS APOCALYPSE

1) *Кінець чогось, завершальна частина.* Апокаліпсис за своєю природою є передвісником кінця світу. Автори статей, які застосували до **Brexit** такий виразний іменник як Апокаліпсис хотіли зазначити, що **Brexit** – це кінець єдиної Європи, заключна стадія тісних взаємовідносин Британії з Євросоюзом. Якщо мати сміливість спробувати робити припущення далі, то можна сказати, що **Brexit** означатиме фактичний кінець Європейського Союзу, оскільки вихід такого потужного гравця на європейській політичній арені однозначно призведе до послаблення сил такої міждержавної інституції, а можливо і до її розпаду.

2) *Остання битва за щось.* Популістичні гасла британських політиків висвітлювали **Brexit** як битву за краще майбутнє, боротьбу за єдність британської нації та піднесення її могутності. Для того щоб покинути корумпований та централізований ЄС британцям потрібно позмагатися за першість на території Європи і зробити вибір – покинути європейське сімейство,

в якому тісна опіка та постійний контроль придушують реальні бажання британського народу.

3) *З грецької відкриття, одкровення.* **Brexit** відбувся для того, щоб Європа зрозуміла, що вона потребує негайних реформ задля збереження співдружності та кооперації стількох держав. Хаос довкола **Brexit** допоміг виявити труднощі, роз'єднаність британських політичних партій та екзистенційну кризу (див. прикл. 53). У стані постійної нестабільності та невизначеності не можна довго приховувати свою істинну сутність, адже усі проблеми, незгоди, розбіжності стають ще більш очевидними. **Brexit** – то відкриття нової Європи, у якій йтиме палка боротьба за першість між колишніми партнерами, які довгими десятиліттями були пов'язані тісною співпрацею.

4) *Апокаліпсис – пророка книга.* Можемо припустити, що **Brexit** виступає пророцтвом, передвісником майбутнього цілої Європи. Як і загадковий Апокаліпсис не є чітким, так і **Brexit** буде залишатись для багатьох незрозумілим, таємничим процесом, поки власне не відбудеться реальний вихід.

5) *Конфлікт між Добром і Злом.* Одвічний конфлікт двох протилежностей яскраво переноситься зі сторінок художньої літератури одіозними політиками на терени Європи. Британські політики змальовують ЄС як зло, яке приносить Британії тільки клопіт та негаразди. А от європейські ЗМІ навпаки описують **Brexit** як найбільшу катастрофу, трагедію, кошмар, який завдасть непоправної шкоди по демократичному режиму Європи. Цікавим фактом є те, що і у британському дискурсі ми зустріли опис **Brexit** як національної трагедії (див. прикл. 55). Ми простежили, що в британському дискурсі до **Brexit** застосовують іменник *impasse* (див. прикл. 57) і також вираз *three years of chaos* (див. прикл. 59), котрі є синонімами до концептуальної метафори **BREXIT IS TURMOIL**, яку ми виділили у європейському медіа-дискурсі.

Отже, підсумовуючи аналіз британських статей можемо сказати, що чітко виокремити **Brexit** як позитивне або ж негативне явище британської політики ми

не можемо. Очевидно, метафорою з позитивними рисами є **BREXIT IS BATTLE**, оскільки така битва, боротьба має на меті досягнення позитивних результатів, адже є паралеллю з битвою за Британію. Неоднозначними метафорами є **BREXIT IS GAME**, **BREXIT IS GREAT LEAP**, тому що як і гра може мати і провальний кінець, і закінчитись успіхом для однієї зі сторін, так і стрибок може бути і переможним, а може сильно нашкодити непідготовленому атлету. Цікавим фактом є те, що концептуальна метафора **BREXIT IS APOCALYPSE** теж включає в себе поняття хаосу, незрозумілості і невизначеності. Тобто, і для Європи і для Британії **Brexit** є безладдям і непорядком. Сукупність різних думок щодо процесу виходу Британії з ЄС ніби створила новий так званий «брекзитичний» хаос на теренах Європи. І хоча Європа та Британія є кардинально різними сторонами з різними підходами до справи, все ж немає сенсу заперечувати, що **Brexit** – це велике нагромадження проблем та складностей, які десятиліттями не вирішувались у стінах європейських інституцій.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

На сьогодні, **Brexit** є найважливішим та одним з найбільш обговорюваних політичних процесів європейської політики. Для того, щоб краще зрозуміти як **Brexit** впливає на суспільство, ми провели лінгвістичну, наукову розвідку, проаналізувавши статті провідних британських та англомовних європейських видань.

Детальний аналіз феномену **Brexit** у британському дискурсі та дискурсі Європейського Союзу дозволив нам виділити спільні та відмінні ознаки для обох дискурсів. Ми виявили чотири основні концептуальні метафори для європейського дискурсу: **BREXIT IS DISASTER**, **BREXIT IS BOMBSHELL**, **BREXIT IS TURMOIL**, **BREXIT IS NIGHTMARE**. Найбільш характерними та частотними для європейського дискурсу були метафори зі сфери природних катастроф. Такі ототожнення **Brexit** з природними нещастями дозволяють читачеві відчувати на собі усю могутність та можливі наслідки природних лих, які завдяки метафоричній природі мислення переносяться на сферу **POLITICS**, тобто на **Brexit**. Для британського дискурсу теж характерні чотири когнітивні метафори: **BREXIT IS BATTLE**, **BREXIT IS GAME**, **BREXIT IS GREAT LEAP**, **BREXIT IS APOCALYPSE**. Найчисельнішими та найбільш виразними для опису **Brexit** були метафори, які зображували **Brexit** як гру. Тобто, **Brexit** – це непередбачувана забава з невідомими наслідками, адже існує однакова ймовірність і успіху, і програшу.

Ми змогли прослідкувати і схожі метафори: **NIGHTMARE**, **TURMOIL**, **IMPASSE**, **CHAOS**, **GAME**, **HYSTERIA**, **DISUNITY**, **DIVISION**. Наприклад іменник **NIGHTMARE** представлений у обох дискурсах, де **Brexit** описують як страшний сон. Якщо у європейському дискурсі **Brexit** – це **TURMOIL**, то у британському автори вживають схожі за значенням **CHAOS**, **IMPASSE**. Тобто, і у Британії, і у ЄС розуміють, що довкола **Brexit** присутній цілковитий хаос і сумбур. Якщо у британському медіа-дискурсі вживають іменник **GAME**, то у європейському згадуються іменники **WINNERS AND LOSERS**, які теж тісно

пов'язані з метафорою **BREXIT IS GAME**. Виразний іменник **DISUNITY** у європейському дискурсі є відповідником до іменника **DIVISION** у британському. Попри численні та суттєві відмінності та різне бачення процесу **Brexit** очима британських ЗМІ та очима ЄС, ми можемо сказати, що абсолютний хаос, невпорядкованість, розгубленість та роз'єднаність є очевидними для кожного.

ВИСНОВКИ

Отже, аналіз результатів дослідження дає можливість стверджувати, що попри наявність схожих метафор NIGHTMARE, TURMOIL, IMPASSE, CHAOS, GAME, HYSTERIA, DISUNITY, DIVISION і у англomовному медійному дискурсі ЄС, і у британському медійному дискурсі, все ж бачення процесу **Brexit** жителями ЄС і ВБ суттєво відрізняється. Для жителів Великобританії **Brexit** – це BATTLE, GAME, GREAT LEAP, APOCALYPSE, а для жителів Європейського Союзу **Brexit** – це DISASTER, BOMBSHELL, TURMOIL, NIGHTMARE.

У результаті наукової розвідки ми проаналізували особливості функціонування англійської мови у Європейському Союзі та констатували наявність нового мовного варіанту *Euro-English (Euro-Speak)*, вплив якого на англійську мову не є радикальним, системним та значимим. Встановлено тісний взаємозв'язок мови та свідомості людей крізь призму медійного дискурсу, котрий має вагомий вплив на формування процесу сприйняття політичної дійсності. Обґрунтовано актуальність використання концептуальних метафор у політичному медійному дискурсі, котрі є одними з основних засобів впливу на людську свідомість.

Детально охарактеризовано термін **Brexit** та його важливість у політичному житті Великобританії та Європейського Союзу на основі статей провідних англomовних європейських та британських видань. У англomовному медійному дискурсі Європейського Союзу найбільш виразними та чисельними іменниками, які вживались поруч зі словом **Brexit** були різноманітні явища природного характеру SEISMIC MOVE, BREXQUAKE, TSUNAMI, QUAGMIRE, STORM, які швидко викликають потрібні асоціації у читача. Однією з найвиразніших характеристик **Brexit** у британському медійному дискурсі є вираз *battle for Britain*, у якому наголошується на суттєво-відмінних поглядах Британії та ЄС на майбутнє Європи та який неодмінно асоціюється у

британців з їхнім незмінним лідером Вінстоном Черчиллем, а також зображення **Brexit** як GAME, ризикованої розваги з невідомими наслідками.

Відтак, вказані шляхи та напрямки роботи дали змогу провести комплексне, лінгвістичне дослідження та сформувані цілісну оцінку явища **Brexit** жителям ЄС та ВБ крізь призму англомовного медійного дискурсу Європейського Союзу та британського медійного дискурсу. Виокремлення спільних та відмінних рис ставлення жителів цих країн допомогло краще зрозуміти політичне сприйняття процесу **Brexit** та побачити як використання концептуальних метафор може впливати на формування політичного світобачення таких глобальних процесів. Перспективу дослідження вбачаємо у аналізі феномену **Brexit** у американському політичному дискурсі, через те, що вплив Америки на Британію не є виключенням. Оскільки ми аналізували **Brexit** у англомовному медійному дискурсі 2016-2019 років, то вважаємо за доцільне провести наукову розвідку для вивчення феномену **Brexit** до проведення референдуму 2016 року, та проаналізувати **Brexit** у ЗМІ після остаточного виходу Великобританії з Європейського Союзу для того, щоб на основі лінгвістичного дослідження сформувані цілісну картину розуміння процесу **Brexit** крізь призму медійного дискурсу, і простежити вплив ЗМІ на сприйняття політичної дійсності жителями Великобританії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. О. О. Селіванова – Полтава: Довкілля – К, – 2006. – С. 716.
2. Баранов А.Н. Политическая метафора А.Н.Баранов, Ю.Н.Караулов. М., – 1991.– С. 189.
3. Кобозева И.М. Лингво-прагматический аспект анализа языка СМИ. М.: МГУ, – 2001. – С. 46.
4. Менджерицкая Е. О. Metaphors We Read by. Язык и коммуникация. Вып. 9. Орел, – 2002. – С. 35.
5. Трескова С.И. Методы и методические приемы социолингвистического изучения массовой коммуникации. Теоретические проблемы социальной лингвистики. - М.: Наука, –1981. – С. 209.
6. An official website of the European Union [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_en.
7. Barotchi M. Lingua Franca. Concise Encyclopedia of Sociolinguistics. R. Mesthrie. Oxford: Elsevier, 2001. P. 504.
8. Berns M. English in the European Union. English Today. 1995. № 11 (3). P. 11.
9. Bolinger D. Language – the Loaded Weapon: the Use and the Abuse of Language Today / D. Bolinger, - L.; N. Y: Longman, 1980. P. 214.
10. Bolton K., Graddol D., Mesthrie R. Tom McArthur's English Today. 2009. 25(4), 3-8. doi: <https://www.cambridge.org/core/journals/english-today/article/tom-mcarthurs-englishtoday/50C1C7D4C2D8F135989941511781EEE0>
11. Clarke H.B., Goodwin M., Whiteley P. Brexit: Why Britain Voted to Leave the European Union. Cambridge: Cambridge University Press. 2017. P. 272.
12. Crystal D. English as a Global Language / D. Crystal. – Cambridge: Cambridge University, 2003. P. 212.

13. Ding F. The Interaction between Metaphor and Metonymy in Emotion Category / Fangfang Ding // Theory and Practice in Language Studies. Vol. 2. – 2012. – № 11. – P. 2397.
14. Dyer G. Advertising as Communication. London, Routledge, 1995. P. 230.
15. Ethnologue: Languages of the World. [Электронный ресурс] / [J. Eberhard, D. Simons, C. Fennig та ін.] // Twenty-second edition. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ethnologue.com/language/eng>.
16. EU Referendum Results [Электронный ресурс] // BBC News. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results.
17. Fowler R. Language in the news: discourse and ideology in the press. New York: Routledge, 1991. P. 254.
18. Goodrich S. Take Back Control. How big money undermines trust in politics [Электронный ресурс] / Steve Goodrich // Transparency International UK. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.transparency.org.uk/publications/take-back-control/>.
19. Graddol D. The Future of English as a European Language. The European English Messenger. 2001. Vol. 10. № 2. P. 55.
20. Hardy C. Strategy, Discourse and Practice: The Intensification of Power / C. Hardy, R. Thomas // Journal of Management Studies. – 2014 – Vol. 51 – Issue 2 – P. 348.
21. Heater D. The Idea of European Unity, Leicester: Leicester University Press, 1992, P. 206.
22. Herring S. Computer-Mediated Discourse. The Handbook of Discourse Analysis. D.Schiffrin, D.Tannen and H.Hamilton (Eds). – Oxford: Blackwell Publishers, 2001. P. 152.

23. Hilbert M., López P. The World's Technological Capacity to Store, Communicate, and Compute Information // Science. – 01 Apr 2011. – Vol. 332, iss. 6025. – P. 65.
24. Jenkins J., Modiano M., Seidlhofer B. Euro-English. English Today. 2001. № 17 (4). P. 19.
25. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago, 1980. – P. 193.
26. Lakoff G., Johnson M. Philosophy in the flesh: the embodied mind and its challenge to western thought. New York, 1999. – P. 603.
27. Lazarsfeld P. The People's Choice [Text] / P. Lazarsfeld, B. Berelson, H. Gaudet. – New York: Free Press, 1944. – P. 187.
28. Metaphor Boxes [Электронный ресурс] // Macmillan Dictionary – Режим доступа до ресурсу: <https://www.macmillandictionary.com/learn/metaphor/>.
29. Minasyan A. Language policy, national identity and politics // European Scientific Journal. 2014. № 2. P. 7881.
30. Modiano M. Euro-English from a 'Deficit Linguistics' Perspective? World Englishes. 2007. Vol. 26. № 4. P. 533
31. Modiano M. Euro-English: a Swedish Perspective // English Today. 2003. № 19 (2). P. 41.
32. Moravcsik A. The European Constitutional settlement. The State of the European Union // Making History: European Integration and Institutional Change at Fifty. Oxford, 2007. Vol. 8. P. 50.
33. Musolff A. Metaphor, nation and the holocaust: the concept of the body politic. New York, 2010. P. 220.
34. Oliver C. Unleashing Demons: The Inside Story of Brexit. London: Hodder. 2017. P. 448.
35. Phillipson R. Americanization and Englishization as Processes of Global Occupation. Affirming Language Diversity in Schools and Society: Beyond Linguistic Apartheid. P. W. Orelus (ed.). N. Y.: Routledge, 2014. P. 214.

36. Phillipson R. English-Only Europe? Challenging Language Policy. L.: Routledge, 2003. P. 256.
37. Phillipson R. Lingua Franca or Lingua Frankensteinia? English in European Integration and Globalization. World Englishes. 2008. Vol. 27. № 2. P. 267.
38. Pozzo B. English as a Legal Lingua Franca in the EU Multilingual Context // The Role of Legal Translation in Legal Harmonization / Kluwer Law International BV. — Netherlands, 2012. — P. 202.
39. Promoting language learning and linguistic diversity [Электронный ресурс]. – 2004. – Режим доступа до ресурсу: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b3225824-b016-42fa-83f6-43d9fd2ac96d>.
40. Sedon E. The English language is evolving – here’s how it will change after Brexit [Электронный ресурс] / Emma Sedon // The Conversation. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://theconversation.com/the-english-language-is-evolving-heres-how-it-will-change-after-brexit-117614>.
41. Seidlhofer B. Towards Making ‘Euro-English’ a Linguistic Reality // English Today. 2001. Vol. 17. № 4. P. 16.
42. Sierp A. History, Memory and Trans-European Identity. Unifying Divisions. N.Y., 2014. P. 204.
43. Talbot M. Media Discourse: Representation and Interaction. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. P. 198.
44. Testing the EU referendum question [Электронный ресурс]. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.electoralcommission.org.uk/who-we-are-and-what-we-do/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/testing-eu-referendum-question>.
45. Theo E. Multilingualism in the European Union. International Journal of Applied Linguistics. 2005. V. 15.3. P. 281.
46. Thomas L. Language, society and power / L. Thomas, Sh. Wareing. – Routledge, 2003. P. 264.

47. Tompkins P. K. Mass Communication. Tompkins Phillip K. Communication as Action. Wadsworth Inc., 1982. P. 240.
48. Treaty of Rome (EEC) [Электронный ресурс]. – 1957. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome>.
49. Treaty on European Union (TEU) / Maastricht Treaty [Электронный ресурс]. – 1992. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>.
50. Van Dijk T. A. News as discourse / T. A. van Dijk. - Hove; London: Lawrence Erlbaum Associates, 1988. – P. 200.
51. Wagner E. Translating for the European Union Institutions. E. Wagner, S. Bech, J. Martinez. – New York: Routledge, 2014. – P. 121.
52. Webb P. Modern British Party System / Webb Paul. – London: Macmillan press, 2000. – P. 567.
53. Zetter L. Lobbying: the Art of Political Persuasion. Harriman House Ltd., 2008. P. 67.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

54. Association P. David Cameron: EU referendum 'a battle for Britain' [Електронний ресурс] / Press Association // The Daily Mail. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dailymail.co.uk/wires/pa/article-3461375/Ex-military-chiefs-voice-Brexit-security-fears.html>.

55. Barnes P. Theresa May Brexit speech: 12 key points [Електронний ресурс] / Peter Barnes // BBC News. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-38662999>.

56. Becker B. The Brexit fallout [Електронний ресурс] / Bernie Becker // Politico. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.politico.com/tipsheets/morning-tax/2016/06/the-brexit-fallout-215081>.

57. Beswick E. Cameron urges voters not to 'roll the dice' by backing Brexit [Електронний ресурс] / Emma Beswick // euronews.com. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.euronews.com/2016/06/03/cameron-urges-voters-not-to-roll-the-dice-by-backing-brexit>.

58. Bourmaud F. Stop, you Brexit me [Електронний ресурс] / François-Xavier Bourmaud // Le Figaro. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.lefigaro.fr/elections/europeennes/arrete-tu-me-brexit-20190411>.

59. Cadwalladr C. The great British Brexit robbery: how our democracy was hijacked [Електронний ресурс] / Carole Cadwalladr // The Guardian. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/technology/2017/may/07/the-great-british-brexit-robbery-hijacked-democracy>.

60. Cannon T. Alliance needed to solve Brexit impasse [Електронний ресурс] / T. Cannon, A. Pack // The Guardian. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/politics/2019/oct/09/alliance-needed-to-solve-brexit-impasse>.

61. Churchill W. The United States of Europe [Электронный ресурс] / Winston Churchill // The Saturday Evening Post. – 1930. – Режим доступа до ресурсу: <https://winstonchurchill.org/publications/finest-hour/finest-hour-104/wit-and-wisdom-12/>.

62. Dmitracova O. Brexit is hurting the UK's productivity – and wages with it [Электронный ресурс] / Olesya Dmitracova // The Independent. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.independent.co.uk/voices/brexit-uk-economy-productivity-wages-jobs-labour-investment-a9116376.html>.

63. Forgey Q. 'Boris knows how to win': Trump backs Johnson amid Brexit turmoil [Электронный ресурс] / Quint Forgey // Politico. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2019/09/04/trump-backs-boris-johnson-brexit-1480625>.

64. Gass N. Brexit burns Obama and Clinton [Электронный ресурс] / Nick Gass // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2016/06/obama-brexit-wont-affect-special-relationship-224764>.

65. Gass N. Clinton campaign blasts Trump's 'reckless, egomaniac' Brexit response [Электронный ресурс] / N. Gass, D. Strauss // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2016/06/hillary-clinton-brexit-224765>.

66. Harris C. Brexit or Bremain? 11 ways the EU affects our daily lives [Электронный ресурс] / Chris Harris // euronews.com. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.euronews.com/2016/06/07/brexit-or-bremain-11-ways-the-eu-affects-our-daily-lives>.

67. Harris J. Brexit may feel apocalyptic – but radical new ideas are taking root [Электронный ресурс] / John Harris // The Guardian. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/sep/30/brexit-apocalyptic-radical-new-ideas-progressive-thinking>.

68. Heath R. Guest host: Europe's Ryan Heath - BREXQUAKE! [Электронный ресурс] / R. Heath, D. Lippman // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/tipsheets/playbook/2016/06/guest-host-politico-europes-ryan-heath-special-brexite-edition-brexquake-cameron-resigns-trump-in-scotland-i-think-its-a-great-thing-its-a-fantastic-thing-214997>.

69. Herb J. Brexit's impact on defense firms [Электронный ресурс] / Jeremy Herb // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/tipsheets/morning-defense/2016/06/brexit-impact-on-defense-firms-215051>.

70. Keegan W. Brexit is a national tragedy in the service of narrow self-interest [Электронный ресурс] / William Keegan // The Guardian. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.theguardian.com/business/2019/oct/20/brexit-national-tragedy-service-self-interest>.

71. Koenig N. Will Brexit hit Britain's fresh vegetable supplies? [Электронный ресурс] / Neil Koenig // BBC News. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/business-49563407>.

72. Kuenssberg L. Theresa May: Brexit can 'change Britain for the better' [Электронный ресурс] / Laura Kuenssberg // BBC News. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-38555927>.

73. Kumar I. In the eye of the storm – Martin Schulz on mission to save the EU [Электронный ресурс] / Isabelle Kumar // euronews.com. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.euronews.com/2016/05/03/in-the-eye-of-the-storm-martin-schulz-on-mission-to-save-the-eu>.

74. Kumar I. Martin Schulz: 'The European Union is in a dismal state' [Электронный ресурс] / Isabelle Kumar // euronews.com. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.euronews.com/2016/05/12/martin-schulz-the-european-union-is-in-a-dismal-state>.

75. Landale J. EU referendum: Time to vote for real change, says Boris Johnson [Электронный ресурс] / James Landale Landale // BBC News. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-35626621>.

76. Mctague T. Inside Theresa May's great British failure [Электронный ресурс] / T. Mctague, C. Cooper // Politico. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2019/06/21/theresa-may-brexite-1376417>.

77. Meyer T. Britain leaves European Union [Электронный ресурс] / Theodoric Meyer // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/tipsheets/morning-score/2016/06/britain-leaves-european-union-democrats-trying-to-make-the-most-of-house-opportunity-a-five-way-tossup-in-the-colorado-senate-primary-215001>.

78. Nelson L. Obama warns of Brexit 'hysteria' [Электронный ресурс] / Louis Nelson // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2016/06/obama-brexite-hysteria-224873>.

79. Orr G. Donald Trump plays Brexit kingmaker [Электронный ресурс] / G. Orr, C. Cooper // Politico. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2019/06/04/donald-trump-britain-brexite-1353482>.

80. Plevier E. Britain's 'nurse of the year' blames Brexit for mental breakdown [Электронный ресурс] / Eva Plevier // The Guardian. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.theguardian.com/politics/2019/oct/03/britains-nurse-of-the-year-blames-brexite-for-mental-breakdown>.

81. Robinson N. 10 things that stopped Brexit happening [Электронный ресурс] / Nick Robinson // BBC News. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-49008826>.

82. Shepard S. Poll: 'Shy Trump' voters are a mirage [Электронный ресурс] / Steven Shepard // Politico. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/story/2016/11/poll-shy-voters-trump-230667>.

83. Smith J. My dad, Harry Leslie Smith, once inspired Labour conference. But this Brexit fudge would have saddened him [Электронный ресурс] / John Max Smith // The Independent. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.independent.co.uk/voices/harry-leslie-smith-labour-nhs-welfare-state-brexit-a9118256.html>.

84. Tallis J. Decisive moment for the unity of our Union [Электронный ресурс] / Justin Tallis // ZEIT ONLINE. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2016-02/brexit-eu-gipfel-david-cameron>.

85. Tidey A. Brexit is "warning shot" to EU says British Conservative MEP Syed Kamall [Электронный ресурс] / Alice Tidey // euronews.com. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.euronews.com/2016/06/24/brexit-is-warning-shot-to-eu-says-british-conservative-mep-syed-kamall>.

86. Tylor P. Has Europe Reached Peak Populism? [Электронный ресурс] / Paul Tylor // Politico. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.politico.com/magazine/story/2019/09/05/has-europe-reached-peak-populism-228036>.

87. Woodcock A. Labour infighting over Brexit and Corbyn's future overshadows crucial pre-election conference [Электронный ресурс] / Andrew Woodcock // The Independent. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/labour-party-conference-2019-brexit-remain-jeremy-corbyn-andrew-marr-tom-watson-a9115986.html>.